

**TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
SEKTÖRE YÖNELİK BAKIŞ ACILARI İLE
KARİYER YAPMA İSTEĞİ ARASINDAKİ
İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**2023
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

Islomjon YULDOSHEV Ruzimatjon Oğlu

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN**

**TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN SEKTÖRE YÖNELİK BAKIŞ
ACILARI İLE KARIYER YAPMA İSTEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Islomjon YULDOSHEV RUZIMATJON OGLI

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Haziran 2023**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ	5
ÖZ.....	6
ABSTRACT.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	13
ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ	13
SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER.....	14
GİRİŞ	14
1 TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ	16
1.1. Eğitim	16
1.1.1. Eğitimin Tanımı	16
1.1.2. Eğitimin Hedefleri.....	17
1.1.3. Mesleki Eğitim.....	18
1.2. Turizm Eğitimi	20
1.2.1. Turizm Eğitiminin Tanımlanması.....	21
1.2.2. Turizm Eğitiminin Amacı	22
1.2.3. Turizm Eğitiminin Önemi.....	23
1.3. Türkiye’de Turizm Eğitimi	25
1.3.1. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	25

1.3.2. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Yapısı	27
1.3.2.1. Örgün Turizm Eğitimi	27
1.3.2.2. Lise Düzeyinde Turizm Eğitimi	29
1.3.2.3. Yükseköğretim Seviyesinde Turizm Eğitimi.....	29
1.3.2.4. Ön lisans Seviyesinde Turizm Eğitimi.....	30
1.3.2.5. Lisans Seviyesinde Turizm Eğitimi.....	31
1.3.2.6. Doktora Düzeyinde Turizm Eğitimi	32
1.4. Kariyer Kavramı.....	33
1.4.1. Kariyer Kavramının Tanımı.....	33
1.4.2. Kariyer Seçimini Etkileyen Faktörler.....	34
1.4.3. Turizm ve Kariyer	34
1.4.4. Turizmde Kariyer Konusunda Yapılan Çalışmalar	35
1.4.5. Kariyer Uyumu	36
2 TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ALAN	
ÇALIŞMASI.....	40
2.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular.....	41
2.2. Ölçeklerin Güvenirliğine ilişkin bulgular	46
2.3. Ölçeklerin Normalliğine İlişkin Bulgular	47
2.4. Ölçek ve Boyutların Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	49
2.5. Ölçek Puanlarının İlişkisine Yönelik Korelasyon Analizi.....	66
SONUÇ	68
KAYNAKÇA	74
TABLolar LİSTESİ	81
ŞEKİLLER LİSTESİ	83
EKLER	84
ÖZGEÇMİŞ	91

TEZ ONAY SAYFASI

Islomjon YULDOSHEV tarafından hazırlanan “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektöre Yönelik Bakış Açıları İle Kariyer Yapma İsteği Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN

.....

Tez Danışmanı, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 15 Haziran 2023

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Üyesi Fatih TÜRKMEN (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Samet GÖKKAYA (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hakkı ÇILGINOĞLU (KÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Müslüm KUZU

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Islomjon YULDOSHEV

İmza :

ÖNSÖZ

Bu çalışmada; turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açıları ile kariyer yapma isteği konularına ilişkin kuramsal bilgilere yer verilerek, bir vakıf ve bir devlet üniversitesinde turizm eğitimi alan lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin sektöre yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yönlendirici ve eğitici desteğini aldığım her türlü bilgi ve deneyimini, destek ve yardımını benden esirgemeyen danışman hocam Prof Dr. Fatih TÜRKMEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Eğitim öğretim hayatım boyunca bilgilerinden yararlandığım tüm değerli hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Çalışmada, pozitif düşünceleri ve destekleriyle hayatımı güzelleştiren aileme ve yardımlarıyla daima yanımda olan Canera ve destekleri ile beni yalnız bırakmayan arkadaşlarım Aysel ESEN, Barış ESEN, Gökşen GEDİK, Cavid KEREMLİ ve Hasan ERDEMİR'a teşekkür ederim.

Aynı zamanda çalışmama katkıda bulunan Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Karabük Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi personeli ve turizm öğrencilerine teşekkür ederim.

Islomjon YULDOSHEV RUZIMATJON OGLI

ÖZ

20. yüzyıl ortasından sonra hızla gelişen turizm sektörü dünyadaki en önemli sektörlerden birisi haline gelmiş ve emek yoğun bir sektör haline dönmüştür.

Bu çalışmada turizm eğitimi alan lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin turizm sektöre yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede üç devlet üniversitesinde turizm eğitimi alan 586 öğrenciyle anket uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Turizmde kariyer yapma isteği ölçeği”, “Turizm sektörüne yönelten faktörler ölçeği” ve “Turizm eğitimini ve turizm sektörünü değerlendirmelerini ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik ölçeğinin” ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama ve analizinde nicel yöntemler kullanılmış ve elde edilen veriler, SPSS istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler üzerinden yapılan analizler sonucunda, kadınların erkeklerden göre ankete daha çok katılması sonuçlara fazla etki göstermemektedir. Aynı zamanda kadınlar turizme yönelmede daha istekli çıkmıştır. Doktora ve yüksek lisans öğrencileri lisans düzeyindeki öğrencilerden daha yetenekli, kendi işine kuran, sosyal, turizm sektörüne yönelen ve iş koşullarına alışkan oldukları tespit edilmiş. 18-24 yaş arası diğer yaş grup öğrencilerinden daha fazla, 24 yaş ve üstü yaş grubu öğrencilerinin ise 18-23 yaş öğrencilerinden daha fazla kariyer yapmak istedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin okudukları üniversitelere, bölümlerine, maddi durumları göre turizm sektörüne yönelten faktörleri ile turizme bakış açıları arasında ilişki saptanmıştır. Turizm mesleğine yönelme faktörleri ile turizmde kariyer yapma isteği arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda turizm sektöre yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi üzerine etkisi yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Turizm Eğitimi, Turizmde Kariyer Yapma İsteği, Turizm Mesleğine Yönelten Faktörler

ABSTRACT

The tourism sector, which developed rapidly after the middle of the 20th century, has become one of the most important sectors in the world and has turned into a labor-intensive sector. In this study, it is aimed to evaluate the relations between the perspectives of undergraduate, graduate and doctoral students studying tourism towards the tourism sector and their desire to make a career in tourism. In this context, a questionnaire was applied to 586 students who received tourism education at three state universities.

In the research, the scales of "willingness to make a career in tourism", "factors leading to the tourism sector" and "scale for measuring and evaluating tourism education and evaluations of the tourism sector" were used as data collection tools. Quantitative methods were used in data collection and analysis in the research, and the obtained data were analyzed using the SPSS statistical package program. As a result of the analyzes made on the data obtained, the fact that women participate in the survey more than men does not have much effect on the results. At the same time, women were more willing to turn to tourism. It has been determined that doctorate and master's students are more talented than undergraduate students, they are self-employed, oriented towards the social and tourism sector and are accustomed to business conditions. It was determined that 18-24 age group students wanted to make a career more than other age group students, and 24 years old and above age group students wanted to make a career more than 18-23 age group students. A relationship was found between the factors that lead students to the tourism sector according to their university, department, and financial situation and their perspectives on tourism. A low level of positive correlation was found between the factors of orientation to the tourism profession and the desire to make a career in tourism. At the same time, it has been determined that it has a high effect on the evaluation of the relations between the perspectives towards the tourism sector and the desire to make a career in tourism.

Keywords: Turkish Tourism Education, Desire To Make A Career In Tourism, Factors Leading To Tourism Profession

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektöre Yönelik Bakış Açılırları İle Kariyer Yapma İsteği Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi
Tezin Yazarı	İslomjon YULDOSHEV
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	15 Haziran 2023
Tezin Alanı	Turizm İşletmeciliği
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	91
Anahtar Kelimeler	Türk Turizm Eğitimi, Turizmde Kariyer Yapma İsteği, Turizm Mesleğine Yönelten Faktörler

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Evaluation Of The Relationship Between The Sectoral Perspectives Of The Students Taking Tourism Education And Their Desire To Make A Career
Author of the Thesis	Islomjon YULDOSHEV
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Fatih TÜRKMEN
Status of the Thesis	Master of Tourism Management
Date of the Thesis	15 June 2023
Field of the Thesis	Department of Tourism Management
Place of the Thesis	UNIKA/IGP
Total Page Number	91
Keywords	Turkish Tourism Education, Desire To Make A Career In Tourism, Factors Leading To Tourism Profession

KISALTMALAR

OECD	: İktisadi İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı
5G	: 5. Nesil
b.t.	: Araştırma ve geliştirme
AR-GE	: Belirtilmemiş tarih

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Turizmin 1950’li yıllardan itibaren hızla artan ekonomik getirisi, ülkelerin turizme verdiği önemi giderek arttırmıştır. Türkiye’de Turizm Stratejisi (2023) ile birlikte her yönüyle dikkate alınmaya çalışılan turizmde, lisans düzeyinde turizm eğitiminde de değişiklikler yaşanmıştır. Özellikle 2010 yılından itibaren turizm fakültelerinin sayıları ve öğrenci kontenjanları da gitgide artmıştır. Bu durum turizm alanında eğitilmiş bireylerin yetişmesi açısından nicelik olarak olumlu görünse de bazı sorunları da doğurmaya başlamıştır. Kontenjanların hızla artması, istemeden yapılan tercihleri de beraberinde getirmekte, bu tercihler öğrencilerin gerek eğitim sürecinde gerekse sektörde devam etmeye yönelik tutumlarında bir dizi sorun oluşturmaktadır. Bu araştırmanın amacı lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm ile ilgili bölümleri tercih sebeplerinin ve turizm sektöründe çalışmaya yönelik bakış açılarının belirlenmesidir. Söz konusu üniversite tercihleri sırasında turizm ile ilgili bölümleri hangi gerekçelerle tercih ettikleri, tercihlerinden memnuniyetleri ve turizm alanında kariyerlerini sürdürme istekleri değerlendirilmiştir.

Bu düşünceden hareketle hazırlanan bu çalışmada turizm dalında öğrenim gören bireylerin turizm sektöre yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin mertebesi konu edinilmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmada; turizm eğitimi alan lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin turizm sektöre yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma turizm üzerine eğitim ve araştırma yapılan Batı Karadeniz Bölgesinde bu gibi araştırma daha önce çalışılmamış olması araştırmayı farklı kılmaktadır. Bu sebeple araştırma Batı Karadeniz Bölgesi’nde hem lisans, hem yüksek lisans, hem doktora eğitimi veren 3 devlet üniversitesinde eğitim alan lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrencileri kapsamaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada literatür taraması için betimsel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak daha önce konuya yönelik yapılan çalışmalar değerlendirilmiş ve kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Sonrasında ise nicel araştırma yöntemi kapsamında anket tekniğinden faydalanılmıştır. Bu noktada hazırlanan anketler 3 bölümden ve 72 ifadeden oluşmaktadır. Bu araştırmada Turizmde kariyer yapma isteği ölçeği ve Turizm sektörüne yönelten faktörler için Sinem UYSAL BAYRAKTAR (2012) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Toplamda 586 Öğrencinin görüşü değerlendirilmeye alınmış olup, amacına uygun şekilde analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar da bilimsel çerçevede yorumlanmaya çalışılmıştır.

ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ

Araştırmaya Batı Karadeniz Bölgesinde turizm eğitimi veren devlet üniversiteleri dahil edilmiştir. Turizm öğrenimi gören bireylerin turizm alanına dönük bakış açıları ile kariyer yapma arzularına ilişkin düşünceleri arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Bu sebeple araştırmanın temel hipotezi:

H1: Turizm eğitimi alan öğrencileri sektöre yönelten nedenler ile turizm eğitimi ve sektörüne ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Olarak belirlenmiştir. Bu ana hipotez yanında şu alt hipotezler de test edilmiştir:

H1-1: Turizm öğrenimi gören bireylerin demografik özellikleri ile turizm sektöründen yana olma nedenleri ve turizm eğitimi ve sektörüne yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.

H1-2: Turizm öğrenimi gören bireylerin eğitim gördükleri bölüm/okul özellikleri ile turizm sektörüne yönelme nedenleri ve turizm eğitimi ve sektörüne yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.

Araştırma belirtilen bu temel hipotez ve alt hipotezler dahilinde bilimsel nitelikte analizler de yapılmıştır.

SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Araştırmanın sınırları şu şekilde sıralanabilir:

Yenilik faaliyetlerine verilen önem göz önünde bulundurularak araştırma hem lisans, hem yüksek lisans, hem doktora eğitimi veren üniversiteler ile sınırlandırılmıştır.

Zaman ve ekonomik yeterlilik konuları göz önünde bulundurularak araştırma alanı yalnızca Batı Karadeniz olarak belirlenmiştir.

Anket çalışması sırasında birçok öğrencilerin katılmak istememesi veya alınan bazı anket formlarının analiz programına dahil edilemeyecek kadar eksik veriler içermesinden dolayı yalnızca katılım gösteren öğrenciler ile sınırlı kalmıştır.

Anket formunda yer alan ifadeler 72 madde ile sınırlı kalmıştır. Anketin kısa tutularak geri dönüş oranının yükseltilep çalışmanın güvenilirliğini artırmak amaçlanmıştır.

Araştırmada yalnızca turizm öğrencilerin görüşleri dikkate alınmıştır. Bu sayede araştırmanın güvenilirliğinin artabileceği düşünülmüştür.

Anket çalışmasına katılım gösteren yöneticiler ağırlıklı olarak lisans düzey seviyesindekilerdir. Yüksek lisans ve doktora düzey öğrencilerden çok fazla sayıda katılım elde edilememiştir.

Ankette verilen cevapların samimiyetle cevaplandırılmamış olma ihtimali dolayısı ile tutarlılık konusunda sınır oluşturmaktadır.

GİRİŞ

Turizm hemen hemen birçok ülkede gelişim gösteren, kayda değer gelir ve iş kaynağı olan bir daldır (Mustafa, 2012: 161). Turizm dalı; oluşturduğu katma değer, iş kapısı oluşturma ve mevduat açısından hizmet imalatları içerisinde en önemli paya sahip iş koludur. Turizmin ödemeler konusu açısından elde ettiği pozitif etkiler, gayret etme - yoğun olma özelliği sayesinde ülkeye kattığı döviz getirisi gibi etmenlerden ötürü (Pehlivan, 2007: 1) anında büyüyen sanayi ve kayda değer bir iş kaynağı olup (Roney ve Öztin, 2007: 5) dünyanın en büyük ve en etkili iş kollarından birisidir (Pizam ve Shani, 2009: 134).

Turizm endüstrisi yapısından dolayı gayret etme - yoğun olma özelliğini elinde bulundurduğundan bu iş kolunda insan faktörü öne çıkmakta ve kalifiye personel, yapılan hizmetin niteliğinde etkili bir faktör olarak görülmektedir (Pelit ve Türkmen, 2008: 118). Bundan ötürü insan gücüne ihtiyaç epeyce fazla olmaktadır. Geri kalan iş kollarında teknolojik ilerlemeler ve sanayileşme insan gücünün yerini rahatlıkla alsa da turizm dalında bu durum aynı olmamaktadır (Uzun, 2009: 1).

Turizm dalındaki çekişmede üstün gelmek, fiyatlandırma veya fiyatlandırma dışındaki etmenlere sadık kalarak çekişmeye dahil olmak, günümüz turizm kavramının kattığı hizmet niteliğini sağlamak ve personel ile turist arasındaki bağları sağlam ve nitelikli olarak uygulayabilmek (İlgaz, 2011: 1) turizm hasılatını yönetebilmek ve çekişme üstünlüğü sağlamak (Zagonari, 2009: 2) amacıyla birden fazla ülkede turizm öğrenimi veren okullar günümüze kazandırılmaktadır (İlgaz, 2011: 1). Lakin Türkiye’de yapılan çalışmalar akademik ölçüde öğrenim gören kişilerin bazı sebeplerden ötürü bu alanı bıraktıklarını gözler önüne sermektedir (Okumuş ve Yağcı, 2008: 103).

Bundan ötürü turizm alanında, milyonları aşan istihdam oranı akademik ölçüde eğitim sağlayan kurumların aksine, eğitim olmaksızın işgücü sağlayarak, bu durumun turizm alanında hizmet niteliğinin azalmasına sebebiyet vermekte ve hem işyerleri bakımından hem de ülke bakımından beklenen ekonomik yarar sağlanamamaktadır(Sarı, 2007: 1).

Turizm dalı sağlanan hizmetin kalitesine göre farklılık gösteren bir alandır. Hizmetin kalitesi yalnızca ekonomik faktörlerle değil, işgücü sağlanan çalışanın yani dosdoğru hizmet eden çalışanların kalitesine bağlıdır ve hizmetin niteliği çalışanların kalitesi ile tartılmaktadır. Bu bağlamda hizmetin niteliği büyük ölçüde işgücü sağlanan çalışanın mesleki yeterliliğine ve beceri seviyesinin fazla olmasıyla ilişkilidir (Uzun, 2009: 2).

Bundan ötürü turizm öğrenimi gören kişilerin elde ettikleri birikim ve yeteneklerini eğitimi tamamlamalarının ardından turizm alanında uygulamaları bu alanın kasıtlı bir şekilde büyümesine fayda sağlayacaktır (Pehlivan, 2007: 2). Ardından ekonominin gelişmesi insanların daha rahat bir hayata kavuşmasına büyük oranda etki eder. Bununla birlikte hizmetin niteliğini yükseltir ve insanların ekonomik düzeyini arttırır.

1 TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ

1.1. Eğitim

1.1.1. Eğitimin Tanımı

Ülkelerin geleceğinde söz sahibi olan etmenler içinde en mühim faktör eğitimidir. Zira eğitim dosdoğru kişinin geleceği için sunulan bir sermayedir. Millet olarak, ilerlemenin ve gelişmenin başında öğrenme ve öğretme gelir. Geçmişin her aşamasında hayat standartlarını arttırmış modern milletler, bu düzeye diğer milletlerden daha sağlam, daha sıkı ve daha kapsamlı bir öğrenimle varmışlardır (Gündüzalp, 1992: 61-62).

Eğitim kavramı 1940’lardan itibaren dilimizde yer edinen bir sözcüktür. 1940’lardan önce eğitim kavramı yerine terbiye kavramı kullanılırdı (Başaran, 1978: 16). Terbiye, Arapça’dan filizlenen bir kavramdır ve Türkçede; artma, çocuk yetiştirme, ıslah etme ve düzeltme gibi kavramlara karşılık gelmektedir. Bugün ise terbiye kavramı ahlak eğitimine karşılık gelecek şekilde kullanılmaktadır (Solunoğlu, 2013: 17).

Eğitimle alakalı akademik tetkiklere göz gezdirildiğinde, eğitim sözcüğü adına kaleme alınmış birden fazla tanıma denk gelinebilir. Eğitim; “Daha önceden tespit edilen esaslara göre insan hareketlerinde belirli gelişimler edinmeyi sağlayan düzenli etkiler dizgesidir” (Karşlı, 2003: 10). Farklı bir tanımlama açısından eğitim, “kişinin toplum yaşamına hazırlanması gayesiyle onun elzem bilgi, birikim ve beceri elde etmesine ve varlığını olgunlaştırmasına faydalı olma sürecidir” (Taymaz, 1992: 447).

Genel olarak ise eğitim “Kişinin eylemlerini istenilen şekilde ilerletmesi sürecidir” (Hacıoğlu, 1992: 91). Eğitim, milletlerin gelişme aşamalarını gösteren, ilerlemenin temel tetikleyicisi olan, toplumdaki bilgelerin sayısını çoğaltan, bu insanların kişiliklerini olgunlaştıran, ulusal birliği amaçlayan etkili ve değiştirilemez bir unsurdur (Aksu ve Bucak, 2012: 8).

Başka yönden bakıldığında ise eğitim; milletlerin niteliğini yükselten, ilerlemenin hayata geçirilebilmesi için uygun kaliteye sahip istihdamın oluşturulmasını sağlayan ve toplumlarda kişinin becerilerine göre yetişmesine imkan sunan önemli bir faktördür (Sabuncuoğlu, 1991: 108)

Eğitim nasıl açıklanırsa açıklansın şayet devletlerin amacı çağdaş medeniyetler seviyesi ise bu amaca yalnızca teknolojik ve bilimsel ilerlemeler neticesinde ulaşılabilir. Bunu gerçekleştirecek olan öge ise kişinin kendisidir. Kişinin amacına erişmesindeki en önemli faktör ise eğitimidir (Bilen, 2006).

1.1.2. Eğitimin Hedefleri

Eğitim belli başlı hedeflere varabilmek için uygulanmaktadır. Gayeler eğitime başlayan bireyin hareketlerinde ortaya çıkması hedeflenen değişimleri belirler ve eğitilecek bireyin elde etmesi istenilen hareketleri ortaya çıkarır (Fidan ve Erden, 1998: 19).

Bu yönden gözlemlendiğinde eğitimin gayesi; kişilerin birikim ve yeteneklerini çoğaltmak, onları halka iyi birer yurttaş olarak kazandırmaktır (Maviş, 1992: 169). Eğitimin gayesi, toplumda meydana gelen dönüşümleri, teknolojiye, devlet politikalarındaki gibi nedenlere bağlı kalarak farklılaşabildiği gibi devletlerin gelişmişlik ve itibar seviyesi de eğitim düzeni ve gayeleri açısından yetkinlik gösterebilmektedir (Orhaner ve Tunç, 2003: 4).

Genel manasıyla eğitimin gayeleri şöyledir:

1. Kişinin değerlerini, yaklaşımlarını ve hareketlerini kuvvetlendirmek, çoğu zaman da kişiye bilgi aktarımıyla yön vermektir; yani kişinin kendisini modernleştirmesine yardım etmek, çağdaş, bir alanda ilerlemiş kişiler yetiştirmektir (Alemdar, 1992: 357)

2. Toplumsal, kişisel ve ekonomik yaşamın istediği yeteneklere ve birikimlere göre akıl yürütme, probleme çare bulma, gerekli bilgileri kendisi araştırabilme gücüne sahip bireyi topluma kazandırmaktır (Soysal, 1989: 11).

3. Duygu, düşünce ve problemlerini aktarabilmesi için insana iletişim becerisi kazandırmaktır (Öncüer, 2006: 53).

4. Bireylerin birikim ve yeteneklerini çoğaltmak, kişileri sosyal hayata iyi birer yurttaş olarak kazandırmaktır (Aksu ve Bucak, 2012: 9).

5. Kişinin, diğer insanlarla pozitif bağlar edinip, edindiği bağları güçlendirebilmesi için bağlantı kurabilme kazandırmaktır (Öncüer, 2006: 53).

Eğitim, kişinin değerlerini, yaklaşımlarını ve hareketlerini kuvvetlendirmeyi ara sıra da bunlara resmi ve gayriresmi bilgi akışı ile yön vermeyi hedeflemektedir. Özünde eğitimin gayesi, kişinin kendisini olgunlaştırmasına yardım etmek ve bir konuda kendini geliştirmiş insanlar yetiştirmektir (Solunoğlu, 2013: 19).

1.1.3. Mesleki Eğitim

Turizm alanında ilk zamanlarda, kısa periyotlarla hizmet içi eğitimler ve derslerle devam eden eğitim; ileriki zamanlarda, minimum ortaöğretim seviyesinde, ilerleyen zamanlarda ise akademik seviyede eğitime zamanla ihtiyaç duyulmuştur (Kozak, 2009: 2). “İlerleyen teknolojik gelişmelerle beraber meslek dalındaki bölümlerin artması ve hazır mesleki ölçülerin değişmesi, meslekten önceki öğrenimin kıymetini arttırmıştır. Mesleki ve teknik öğrenim, insanlara yeni değişimlere uyum sağlamalarını sağlayacak değerli kurumlar olarak başı çekmektedir” (Sarı, 2007: 7).

Eğitimin bir bölümü olan mesleki eğitim, insanlara iş hayatlarında gereksinim duydukları bilgiyi ve çalışma alışkanlığını kazandıran ve bireyin becerilerini iletmeyi amaçlayan bir öğrenim sürecidir (Hacıoğlu, 1992: 91).

Mesleki eğitim, bireylerin iş sahibi olması ve bu işlere uygun bir şekilde olgunlaşması ve gelişmesi için uygulanan eğitim tipidir. Mesleki eğitim;

- a) Çalışma hayatı için gereklidir
- b) Belirli özel temaların eğitimidir
- c) Yetenek gerektiren işler için gereklidir
- d) Tasarlamak için gereklidir
- e) Personel yetiştirme eğitimidir (Bozok, 1991: 65).

Ayrı bir değişle mesleki eğitim, çevredeki insanlar ile diyalog içinde olan kişi için belli bir uğraş alanına ilişkin birikim, yetenek ve pratiklik becerisi kazandıran,

insanı ruhsal, bedensel, hissel, sosyal, mali ve karakter yönünden geliştiren bir öğrenim dönemi olarak görülmektedir.

Mesleki öğrenimde temel gaye, kişiye kavramsal ve uygulama alanındaki birikim ve yeteneklerini ilerleteceği öğreti alanı sağlar (Aydoğan, 2002: 12). Aymankuy ve Aymankuy'a (2002) göre mesleki eğitim, insanların iş sahibi olabilmeleri ve işin gerektirdiği birikim, yetenek ve pratik uygulama becerileri kazandırmak amacıyla kişiye marifetlerini bedensel, ruhsal, sosyal ve mali açıdan geliştirme aşamasıdır (Aymankuy ve Aymankuy, 2002: 29).

Bu malumatlar dahilinde 21. asırda mesleki öğrenim planı için lazım olan hususlar şunlardır (Gharamaleki, 2011: 23);

1. Mesleki öğrenim planı kapsamlı ve rahat elde edilebilir olmalı
2. Mesleki öğrenim planı içerisindeki programların yeterliliği geliştirilmeli, bununla beraber şeffaf, rahat ve öğrenci temelli olmalı
3. Kişiyi çalışma dünyasına hazırlamaya dönük olmalı
4. Birçok öğrenim branşı ile yakından bağlantılı olmalı
5. Mesleki öğrenimde öncü bir tutum sergilemeli
6. Yaygın öğrenim branşlarını içermeli,
7. Kişileri oluşabilecek kariyer değişimlerine hazırlamalı
8. Teknolojiye bağlı eğitim-öğretim ilerletilmeli ve mesleki öğretim planı modern teknolojik olanaklarla donatılmalı
9. Mesleki öğrenim planının yeterliliğinin geliştirilmesi ve standardın sağlanması maksadıyla bir kalite teminat sistemi oluşturulmalıdır.

Mesleki öğrenim planının yukarıda belirtilen nitelikleri bünyesinde barındırması devletler için mali açıdan büyük önem taşımaktadır. Mesleki öğrenimde kişinin başarıya ulaşması, bununla birlikte belli başlı yetenek ve çevresel değerleri özünde barındırmasına bağlıdır. Mesleki öğrenim, ülkenin gelişmesinde ve işgücünün artmasında hayati bir paya sahiptir (Hacıoğlu, 1992: 91).

1.2. Turizm Eğitimi

Turizm yeryüzünde en hızlı ilerleme kateden iş kollarından biridir (Yeşiltaş vd., 2010: 55). Çokça çaba gerektiren bir hizmet dalıdır (Zagonari, 2009: 2). Uluslararası turizm piyasasında artan çekişmede, üstün duruma geçmek, müşteri memnuniyetini sağlamakla olabilir. Müşteri memnuniyeti gerekli birikim, beceri ve kabiliyete sahip personel ile etkili ve nitelikli turizm öğrenimiyle sağlanabilir (Temizkan vd., 2013: 475).

Çekişmenin çok farklı bir boyuta taşındığı, teknoloji ve bilimin devamlı ilerlediği bu dönemde ülkelerin, kuruluşların diğerlerine egemen olabilmelerinin başlıca faktörü insandır. Sürekli değişim halinde olan dünyada, kendini geliştirmeyen idarecilerin değişen şartlara adapte olamayacağı, yönetici ve kuruluşların ciddi problemlerle karşılaşacağı ortadadır (Kızıloğlu ve Macit, 2002: 477). Bununla birlikte, eğitim ve öğretim bugünkü çalışma hayatında ortaya çıkan değişikliklere uyum sağlamasına, kişiyi kıymetli hissettirmesi, işten ayrılma sıklığının azalmasında, denetimsel ve idaresel statüye ulaşan personellerin verimli çalışabilmeleri için büyük önem taşır (Cho ve Kang, 2008: 246). Zira kurumların gelişiminde en önemli unsur insan kaynağıdır (Akçay, 2002: 461).

Turizm alanındaki gelişmeler devam ettikçe öğrenime olan gereksinim de artmaktadır. Son dönemde birden fazla eğitim kurumuna ve akademiye gezi ve tur planı eklenmiş ve varolan planlar arttırılmıştır. Böylelikle akademisyenler, profesörler, idareciler ve personeller için çalışma olanakları oluşmaya başlamıştır (Mcintosh, Goeldner, & Ritchie, 1995:58).

Turizm alanında başarıyı getirecek yeterlilikteki iş gücünün her geçen vakitte artmaktadır. Fakat tüm uğraşların sonucunda turizm alanındaki iş kalitesi istenilen seviyede değildir. Kocaoğlu bunun nedenini şöyle açıklamaktadır (Kocaoğlu 2002):

- Alanın mevsimsel özelliği,
- Sürekli öğrenim yerine kısa vadeli ve eksik eğitilmiş iş gücü
- Turizm eğitimi almayan alay personelinin daha ucuz maaş almak istemesi nedeniyle üst yönetim kadrosunun dolu olması,
- Turizm eğitimi alan bireylerin bu alanda umduklarını bulamamaları

Turizm sektöründe fiziki ve teknolojik altyapıya ayrılan fon kaynakları yeterliliği bakımından her ne kadar uygun olursa olsun turizm öğrenimi gören kişiler ile desteklenmedikçe yarar sağlamayıp önem arz etmeyecektir. Turizm sektöründe uluslararası arenada olduğu gibi Türkiye’de ilerlemesi ve gelişim göstermesi ancak bu alanda çalışacak çalışanın turizm öğrenimi almış olmasına bağlıdır (Erbaş vd., 2013: 1151). Zira memnuniyeti ve kusursuzluğu sağlamak, ön planda yer alan personelin tutum, davranış ve kabiliyetine bağlıdır (Kuşlvan ve Kuşlvan, 2000: 251).

1.2.1. Turizm Eğitiminin Tanımlanması

Turizm öğrenimi, ‘‘halka turizm anlayışını empoze etmek, turizm gelirlerini koruma anlayışını güçlendirmek, turist karşısında onun finansal gücüne, ulusuna, inancına, lisanına, çevredeki durumuna, ahlaki hassasiyet durumuna, siyasi fikirlerine göre ayırım yapmadan eşdeğer ve samimi hizmet anlayışı ve eğitimi vermek, turizmin getirdiği geleceğe dönük faydalar dikkati üzerine çekerek saygıya ve misafirperverliğe uygun bir tutum ortaya koymaktadır’’ (Pelit ve Güçer, 2006: 141).

Gürdal’a (2002) göre turizm öğrenimi; ‘‘kişinin kişiye direkt olarak hizmet etmesini gösteren, kişiye birikim, yetenek, turizm memnuniyeti, iyi niyeti ve iş bilinci kazandıran bir disiplindir’’ (Gürdal, 2002: 391). Başka bir deyişle turizm öğrenimi, turizm alanının gereksinim duyduğu, araştırma ve programlama işini ilerletecek, kuruluşların verimini yükseltecek ve bu alanda ortaya çıkan değişiklikleri takip edebilecek bilimsel prosedürlerin belşrlenmesi için yapılan mesleki eğitimidir (Ünlüönen vd., 2010: 146).

Turizm bölümünün ve turizm ekonomisinin topluma ve öğrenim gören gençlere aktarılması, turizm alanında donanımlı ve nitelikli çalışan ve idarcilerin eğitilmesi için yapılan faaliyetlere turizm eğitimi denilmektedir (Sezgin, 2001: 135). Turizm öğrenimi; turizm kaynaklarının fark edilmesi, mevcut kaynakların korunmasını ve ülke hazinesine turizmin katkısının en üst noktaya taşınması amaçlanmaktadır. Turizm öğrenimi kapsamında öğrencilere, ziyarete gelen misafire eşitçe ve samimi bir hizmet ahlakı, misafirperverlik ve uzun süreli gelirlerin önemsenmesi temel olarak verilmektedir (Eren vd., 2013: 19).

1.2.2. Turizm Eğitiminin Amacı

Turizm eğitiminin genelinde, halk arasında turizm bilincini ilerletmek, turizm kaynaklarını güvence altına alma anlayışını yerleştirmek, turiste karşı doğru hizmet anlayışını aşılama, sevgi, nazikçe yaklaşım ve ülkenin misafirperverliğine uygun davranış tutumu kazandırmaktadır.(Tolay, 2012: 83).

Turizm fakültesi dersliklerinde anlatılan eğitimler ile turizm alanının değerli kılacak öğrenciler eğitilmekte ve alanın geleceği; hem ülke hem de ülkeler arası ölçüde düşünülmektedir. Bu amaçla birçok boyutlu eğitim faaliyetinde fark edilsede, mühüm olan eğitim nasıl bir konsepte verildiğidir. Dolayısıyla yükseköğretim sonrasında kişinin kendini yetiştirmesi ve sektörü akademik ölçüde yetiştirmek isteyen öğrenciler için turizm yüksek lisans eğitimleri fazlasıyla önemlidir.

Ünlüöner ve Boylu'ya (2005) göre “Yetiştirilmiş insan gücü, turizm sektöründe yer alan personellere faaliyet ve anlam kazandıran bir etkidir. Yetiştirilmiş insan faktörünün yeterliliği, turistin görmek istediği seviyede hizmet görmesini sağlamaktadır. Yoğun bir çekişmenin olduğu dünya turizm pazarlarına, normale uygun ürün ve faaliyetlerle girebilmek için donanımlı çalışanlar gereklidir.Donanımlı elemanın eğitilmesi yalnızca nitelikli turizm öğrenimi ile olabilir” (Ünlüöner ve Boylu, 2005: 11).

Ünlüöner ve Şahin'e (2011) için turizm eğitiminin gayesi ; niteliği genişletmek, çalışanın yetki, beceri ve görevleri arasında ilişki kurmak, halk arasında hizmet anlayışını geliştirmek, turiste karşı ilkeli ve samimi hizmet anlayışı kazandırmak, turizm alanında eğitilmiş donanımlı çalışanın gücüne kazandırmak, turizmin finansal kalkınmadaki niteliğini ve önemini aşılama, ülkede faydalı turizm anlayışı yerleştirmek, turizm alanında personellere mesleki bir biçimle aşılama ve birikimlerini, bireylerin dikkatlerini çekmek, donanımlı turizm eğitimcileri eğitmek ve turizm alanının ilerlemesine fayda sağlamaktadır(Ünlüöner ve Şahin, 2011: 16). Türkiyede verilen eğitiminin genel olarak iki temel esasa (toplumsal temel-bireysel temel) sahip olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki; halkın turizme dair bilgilendirerek, turistler için samimi bir zemin hazırlama, ikincisi ise; turizm sektörünün ilerlemesi ve ülke ekonomisine olan payının çoğalması ihtiyaç duyulan birikimli,nitelikli, mesleki formasyon almış elamanlar yetiştirmektir (Aydos, 1992: 175).

1.2.3. Turizm Eğitiminin Önemi

Çekişmenin çokça olduğu turizm alanında, turizmin ilerlemesindeki başarı, turistlere gösterilen hizmet anlayışı ve donanımlı insan kaynağıyla doğru orantılıdır (Christou, 1999).

Farklı alanlarda olduğu gibi hizmet alanında da eğitim oldukça önem taşımaktadır. Hizmet sektörünün temelinde insan vardır. Yakın zamanda hızla ilerleyen teknoloji hizmet alanında insanın önemini artırmıştır. İlerleyen zamanlarda, yetiştirilmiş insan gücünün kıymetini bir kez daha göstermiştir (Ediz, 1992: 73). Birden fazla ülkede, turizm hizmetlerini ön plana çıkarmak ve bu noktada turizm pazarında üstün olabilmek için turizm eğitime değer verilmektedir. Bunun en dikkat çeken belirtileri ise, devletlerin turizm öğrenimi veren okullar açmasıdır (Ünlüöner ve Boylu, 2005: 13).

Otel niteliği ile turizm temeli, çekişmeci ve ulusal sektörde turistlerin beğenmesi için tek başına yeterlilik sağlamamaktadır. İnsan kaynaklarının faydaları (hizmet tecrübesi ve yapılan hizmetin niteliğini göstermede) ülkeler arası sektörde yüksek nitelikli turizm ürününün verilmesinde etkili bir öğedir (Yeşiltaş vd., 2010: 56). Bundan dolayı turistik mekanlarda hizmet niteliği , personellerin performanslarıyla orantılıdır. Personellerin performansları kendilerinin yeteneklerinin ve morallerinin bir göstergesidir. Bundan ötürü nitelikli turizm hizmeti, vasıfsız ve moralsiz çalışanlar ile ilerleyemez(Pizam, 1999: 586). Turizm alanında personeller, turizm sektörünün gereksinimlerini ve istenileni kabul görebilecek seviyede karşılayabildiği müddetçe bu alanda büyüme ve gelişme süreklilik sağlayacaktır. Bu ancak nitelikli ve uygun bir öğrenimle sağlanabilir (Kocaoğlu, 2002: 161). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü turizm eğitiminin, turist memnuniyetine ulaşma bakımından yüksek öneme sahip olduğunu belirtmektedir (Ayikoru vd., 2009: 3).

Turizm alanı geliştikçe eğitime olan gereksinimde artmaktadır. Son dönemlerde birçok eğitim kurumu ve akademi, gezi ve turistik etkinlikler eklemiş ve mevcut planlarıda artırmıştır. Böylelikle öğretmenler, profesörler, araştırmacılar, idareciler ve personeller için çalışma fırsatları oluşmuştur. (Mcintosh, Goeldner, & Ritchie, 1995:58).

Turizm, ülkelere doğrudan döviz giriş sağlayan bir alandır ve bundan dolayı turizm potansiyeli olan ülkelerin önem verdiği özellikler arasında en üstte

bulunmaktadır. 1900'lü yılların bitimine doğru toplu turizmin olumsuzlukların doğrudan fark edilmesi ile turizmde eğitimin eğitimin daha da belirginleşmiştir. Bu kapsamda turizm eğitiminin kıymeti belli başlı gruplandırmalar ile açıklanabilir.

Turizm, bir hizmet alanı olduğundan ötürü, turist memnuniyeti önemli bir noktadadır. Bundan dolayı konukların iyi bir ölçüde memnun etmek için eğitilmiş çalışanlara her zaman ihtiyaç duyulmaktadır.

Turizm alanında görev alan çalışanların eğitilmiş olması, ülkede turizm etkinliklerine katılan turistlerin tatmin olması için fazlasıyla önem arz etmektedir. Konuklara nasıl ilgi gösterileceği, kuruluşların nasıl idare edileceği ve daha fazla nitelikli turizm eğitimi ile önemli bir şekil almaktadır.

Turizm öğrenimi için ülkelere gelen yabancı turistlerin oranındaki yükselme ivme kazanacaktır. Bu durumun en önemli nedeni, nitelikli çalışanlar ile sağlanan hizmetler neticesinde gelen kişilerin yeniden ülkeyi görme isteğinin oluşmasıdır. Bununla beraber branşında eğitilmiş ve uzman turizmciler, turizminin reklamının yapılmasında da ihtiyaç duyulan yatırımı en uygun biçimde gerçekleştireceklerdir.

Teknik kapasitesi yüksek ve eğitilmiş çalışanlarla beraber verilen hizmetler, konukların hoşnutluğunu kazanmakla beraber, ülkeye gelen gelirlerde artış gösterecektir. Gelen kişi başına düşen ortalama kazanç da bu şekilde artacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi turizm öğretiminin topluma ve ülkeye bir çok faydası görülmektedir. Bunun yanında diğer bir faydası da toplumda turizm kavramının gelişmesi doğrultusunda etkili olacaktır.

Turizm alanında başarıyı getirecek verimli çalışmanın değeri gittikçe önemli bir hale gelmektedir. Fakat bütün uğraşlara rağmen bu sektördeki iş gücü niteliği beklenen seviyeye ulaşmamıştır. Kocaoğlu bunun nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır: (Kocaoğlu 2002):

- Sektörün iklimsel özelliği,
- Kısa süreli ve eksik eğitilmiş iş gücünün örgün eğitimin yerini alması,
- Turizm eğitimi almayan alay personelinin daha ucuz maaş almak istemesi nedeniyle üst yönetim kadrosunun dolu olması,
- Turizm eğitimi verilen bireylerin belirtilen alanda umduklarını bulamamaları

Türkiye’de turizm alanının geçmiş yıllardan bu yana gösterdiği pozitif ilerlemelere bağlı şekilde, sayılarında ciddi artış olan turizm işletmelerinde çalışacak personel ihtiyacını gündeme getirmiştir. Türkiyede’ki mesleki eğitimi, 1980’den bu yana devamlı üzerinde durulan ve Türkiyede’ki turizm alanının devamlılığı için ve ülke ekonomisine katkısı açısından önemli bir husustur. (Aymankey ve Aymankey, 2002: 32).

1.3. Türkiye’de Turizm Eğitimi

Çoğunlukla gelişim gösteren ülkelerdeki gibi tarihi önemi, statüsü, doğal güzelliği ve daha nice bu sektörün ülkemizdeki değerini kanıtlar niteliktedir. Özel ilgi turizmi ve alternatif turizm türlerinin ülkemizde yeterince bulunması, ülkemizin turizm potansiyelinin kendisini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Ülkemizde süratle gelişim gösteren turizm alanından alınan verimin her yıl yükselmesi, toplumsal ve mesleki açıdan bu eğitime verilen önemi gerekli kılmıştır (Yeşiltaş vd., 2010: 63). Ülkemizde turizm eğitimi hususunda ortaya çıkan ilerlemeleri gözlemleyebilmek adına turizmin mevcut eğitim yapısı ve kronolojik geçmişi detaylıca işlenmiştir.

1.3.1. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde turizm alanındaki araştırmalar 1890’lı yıllara dayanmaktadır. 1890 senesine kadar bu alandaki eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin bir yenilik gündemde yokken, 29 Ekim 1890 yılında Osmanlı Devleti’nce, “Gezginlere Çevirmenlik Yapanlar Hakkında 190 Sayılı Kanun” uygulamaya girmiştir. Az da olsa yabancı dile hakim olan müslüman olmayan kişiler hususi ve bağımsız bir meslek olacak şekilde rehberlik yapmaya başlamışlardır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında ise 1925 senesinde “1730 Sayılı Gezginlere Çevirmenlik Hakkında Kararname” ortaya konmuş ve buna ilişkin bir de talimname basılmıştır. Bu hususta sorumluluk verilmiş olan kurumlar, verilen görevleri yerine getirmedikleri için bu kanun ile de hedeflerine ulaşamamıştır. Bu yıllardan sonra Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, rehberlerin eğitilmesinde ve turizm öğrenimi ile ilgili kanunların oluşturulmasında ve yürürlüğe girmesinde ehemmiyetli bir görev üstlenmiştir (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 13-14).

Ülkemizde sürekli olacak şekilde turizm öğretimi, 1953 senesinde İzmir ve Ankara Ticaret liselerinde turizm meslek eğitiminin verilmesiyle ve kimi turizm kulüplerinin de çevirmen rehberlik eğitimlerinin verilmesiyle sürdürülmüştür. Benzer şekilde İzmir’de 1960 senesinde ve İstanbul’da 1955 senesinde turist rehberliği eğitimleri başlatılmıştır.

Bunların yanı sıra, “7334 Sayılı İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Kanunu” na uygun bir alan olarak turizm dallarının oluşturulmasını ve 1961-62 eğitim senesinde Ankara Otelcilik Okulu’nun faaliyete girmesi, planlı yılların başlangıç aşamasında bulunan ilerlemelerdir (Boylu, 2002: 66).

Planlı yıllarda ise, aynı şekilde “otelcilik okulu” adı altında 1967-1968 eğitim senesinde İstanbul’da, 1975-1976 eğitim senesinde Kuşadası’nda eğitim kurumları faaliyete girmiş, bu kurumların adı 1975 senesinde “Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi” olacak şekilde düzenlenmiştir. 1984-1985 eğitim senesinde belli başlı dersleri yabancı dille veren “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri” faaliyete girmiştir. Bu kurumlar; 1975-1976 eğitim senesinde “servis”, “mutfak” ve “resepsiyon” bölümlerinden oluşacak şekilde, 1987-1988 eğitim senesinde “servis”, “mutfak”, “kat hizmetleri” ve “resepsiyon” olacak şekilde, 1993-1994 eğitim senesinden bu yana ise, “servis”, “mutfak”, “seyahat acenteciliği”, “kat hizmetleri” ve “resepsiyon” olacak şekilde bölümlendirilmiştir (Aksu ve Bucak, 2012: 10).

Akdemik seviyede turizm dersleri öncelikle, Ankara Yüksek Öğretmen Ticaret Okulu’na 1965-66 eğitim seviyesinden bu yana turizm alanının eklenmesiyle oluşturulan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’nda okutulmuştur. Bu kurumun hedefi, orta düzeyli turizm ve ticaret kurumlarına öğretmenin yetiştirilmesi olup günümüzde Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi adı altında hizmet vermeye devam etmektedir. O zamanlardan bu yana 1969 senesinde Ege Üniversitesinde, 1974 senesinde Hacettepe Üniversitesinde, 1975 senesinde Bursa Ticari ve İktisadi Bilimler Akademisinde, 1980 senesinde Adana Ticari ve İktisadi İlimler Akademisinde, 1982 senesinde Erciyes Üniversitesinde lisans ve ön lisans seviyesinde turizm öğrenimi veren kurumlar oluşturulmuş ve zamanla sayılarında yükselme yaşanmış, adları değişmiş ve on binlerce öğrenci bu kurumlardan mezun olmuştur (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 14).

1.3.2. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Yapısı

Ülkemizde turizm öğrenimi genel turizm öğrenimi adı altında, örgün ve yaygın turizm öğrenimi olacak şekilde iki ana başlığa ayrılarak öğrenim vermeyi sürdürmektedir (İbicioğlu vd., 2003: 5; Avcıkurt ve Karaman, 2002: 53; TÜBİTAK, 26 Kasım 2014). Sürekli turizm öğrenimi diplomaya ilişkin eğitimi; yaygın turizm öğrenimi ise sertifikaya ilişkin öğrenimi belirtmektedir (Hacıoğlu, 1992: 92).

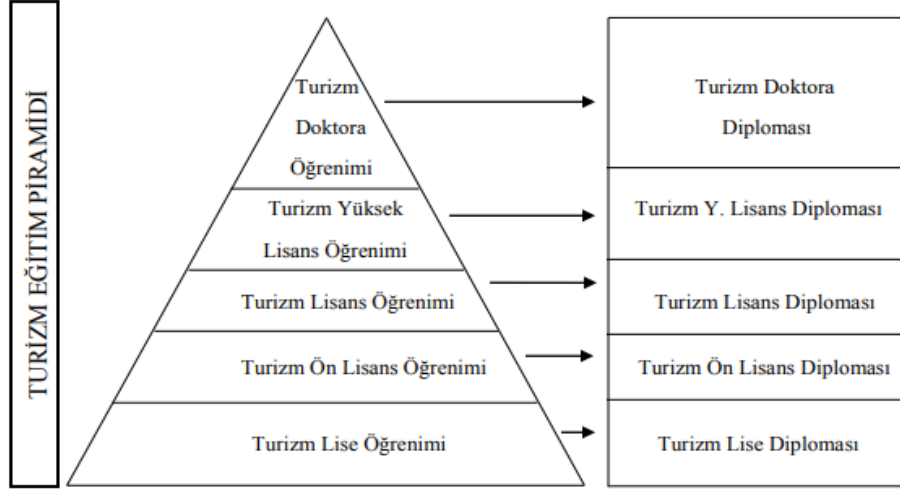
1.3.2.1. Örgün Turizm Eğitimi

Sürekli eğitim, belirli yaş aralıklarında bulunan kişilere, Milli Eğitim kazanımlarına yönelik oluşturulmuş eğitim planlarıyla okulda sistemli olarak verilen bir eğitimidir (Fidan ve Erden, 1998: 3)

Sürekli eğitimin asıl hedefi, turizm alanının farklı etkinlik branşları için yetenekli, verimli, bilinçli, bilgili ve becerikli elemanlar yetiştirmektir. Başka bir deyişle hizmet sektörü olarak iş gücüne dayalı turizmde niteliği artırmak, bireylere direkt hizmet sunan kişinin karakteristik özelliklerini iletirmek, personelin görevi, sorumluluğu ve yeteneği arasında denklik kurmak, çalışana karşı karşıya geldikleri problemleri çözecek, sonuçları kontrol edecek beceriyi kazandırmaktır (Timur, 1992: 49).

Ülkemizde sürekli turizm öğrenimi, bakanlığına bağlı okullarda, Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kuruluna bağlı üniversitelerde dört yıl boyunca eğitim veren Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Üniversitelerinde, fakültelerde ve iki yıl boyunca eğitim veren Meslek Yüksekokullarında turizm ile ilgili çeşitli dallarda dersler verilmektedir (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2002: 33).

Sosyal Bilimler Fakültesi seviyesinde verilen turizm öğrenimi doktora ve yüksek lisans eğitimini kapsamaktadır (Gürdal, 2002: 394). Turizm eğitim piramidi şekil 1’ de verilmiştir.

Şekil 1: Turizm Eğitim Piramidi

Kaynak: www.tiyader.org

Eğitim piramidinin ilk sırasında bulunan “Turizm Lise Öğrenimi” ile alanın gereksinim duyduğu aşağı seviye iş gücünün karşılanması hedeflenmektedir.

Turizm eğitim piramidinin ikinci sırasında bulunan “Turizm Ön Lisans Öğrenimi”nin hedefi alanın gereksinim duyduğu ara iş gücünü yani orta seviye idareciler yetiştirmektir (Aymankuy ve Aymankuy, Turizm 2002: 33).

Turizm eğitim piramidinin üçüncü sırasında bulunan “Turizm Lisans Öğrenimi”nin hedefi alanın gereksinim duyduğu temel kademedeki idarecileri eğitmek ve yetiştirmektir (Pauze, 1993: 61).

Turizm eğitim piramidinin dördüncü sırasında bulunan “Turizm Yüksek Lisans Öğrenimi”nin iki temel gayesi vardır. İlki, öğrencilere uzmanlık kazandırmaktır. Diğeri ise turizm alanına üst ve orta kademedeki idareci, eğitimci, araştırmacı ve danışman kazandırmaktır (Gharamaleki, 2011: 65)

Turizm eğitim piramidinin son sırasında bulunan “Turizm Doktora Öğrenimi”nin hedefi ise, daha çok öğrencilere yönelik özel ve kamu kuruluşlarında uzmanlaşmak ve araştırma becerilerini geliştirmek için üst düzey eğitim vermektir (Yeşiltaş vd., 2010: 61).

1.3.2.2. Lise Düzeyinde Turizm Eğitimi

Lise seviyesinde verilen eğitim; Bakanlığa bağlı Turizm ve Otelcilik Anadolu ve Meslek liselerinde, ilk yıl İngilizce eğitimiyle beraber dört yılda uygulamalı ve kurumsal eğitim olmak üzere alt kademeli bir sürekli eğitimidir (Tüylüoğlu, 2003: 15).

Turizm meslek lisesini bitiren öğrenciler doğrudan bu sektörde çalışmakta ya da eğitimlerini sürdürerek üniversitelerde turizme ilişkin bölümleri okumaktadırlar. Bu kurumların temel hedefi teknik ve mesleki yeterliliğe sahip alanında nitelikli öğrenciler yetiştirmektir. Bu bağlamda bu alanda faaliyet gösteren liseler (Çimen, 2006: 71)

- Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
- Anadolu Kız Meslek ve Anadolu Meslek Lisesi
- Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi,
- Özel Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
- Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi olarak sıralanabilir.

Ülke ekonomisine olan katkılarından dolayı sektördeki artaran ilgi sonucunda tüm seviyelerde olduğu gibi liselerde de eğitime önem verilmiştir. Son dönemde artış kaydeden özel liseler turizmde de yerini almış ve çoğu yerde bakanlığa bağlı özel turizm liseleri açılmıştır (Dağdeviren, 2007: 23).

1.3.2.3. Yükseköğretim Seviyesinde Turizm Eğitimi

1981 yılının Kasım ayında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa istinaden yükseköğretim; Türk eğitim sistemi içerisinde, ortaöğretimi kapsayan minimum 4 dönem içeren her aşamadaki eğitimin bütünüdür (MEB, 25 Kasım 2014).

Yükseköğretim düzeyinde turizm öğrenimi Türkiye’de lisans, lisansüstü ve ön lisans eğitimi veren kurumlarca sağlanır (Türkeri, 2014: 3). Yükseköğretim seviyesindeki turizm eğitiminin hedefi: çağdaş turizmin çevresel, iktisadi ve teknik problemleri çözecek, teknik ve pratik birikimle donatılmış turizm alanında çalışmak üzere yetiştirilmiş, becerikli, yabancı dil bilen ve ileri seviyede birikimi, yeteneği ve hizmet tecrübesi olan farklı sorunları çözmeye, karar verme, sentez ve soyutlama

yeteneğine sahip personel ve idareci yetiştirmektir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002: 33).

1.3.2.4. Ön lisans Seviyesinde Turizm Eğitimi

Yükseköğretim kanununun 2547 sayılı kanununca ön lisans, ortaöğretimi içine alan, minimum dört dönemi kapsayan (MEB,25 Kasım 2014) alanda fiziki yeterlilikle donatılmış, turizm sektöründe alt basamaktaki personel ile üst basamaktaki idare arasındaki haberleşmeyi sağlayacak, birikimli, beceriye sahip, orta basamak idareci adaylarını yetiştirmeyi ve geliştirmeyi temel gaye edinen bir programdır (Tüylüoğlu, 2003: 26).

Üniversite seviyesinde ön lisans turizm eğitimi, 1980'den önce Ege ve Boğaziçi (Yeşiltaş vd., 2010: 60) Üniversitesinde nitelikli insan gücünü geliştirmek için eğitime vermeye başlamıştır. Ege Üniversitesindeki program kısa bir süre sonra lisans seviyesine çıkarılmıştır. Bununla birlikte Hacettepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu bünyesinde 1974-75 eğitim senesinde iki yıllık bir turizm bölümü eğitim faaliyetine başlamıştır. Bunlardan farklı olarak bakanlık bünyesinde açılan Meslek Yüksekokullarında farklı senelerde hizmete giren turizm eğitim programları ile ön lisans seviyesindeki eğitim çalışmaları sürdürülmüştür (Boylu ve Arslan, 2013: 543).

Yüksek Öğretim Kanununun 2547 sayılı kanunu kapsamında 2002-2003 eğitim senesine kadar, ülkemizde yükseköğretim kurumları içerisinde; “turizm ve otelcilik”, “turizm işletmeciliği”, “otel yöneticiliği”, “turizm işletmeciliği ve otelcilik”, “turizm yönetimi”, “turizm rehberliği”, “yiyecek içecek işletmeciliği”, “mutfak yönetimi” “seyahat işletmeciliği”, “tur operatörlüğü ve seyahat işletmeciliği” “tur ve seyahat işletmeciliği” gibi adlarla turizm ön lisans eğitimleri sürdürülmüştür (Boylu ve Arslan, 2013: 543).

Ülkemizde faaliyet gösteren ve açılması en rahat yüksek öğretim kurumu meslek yüksek okuludur (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 16). Ülkemizde turizm alanının kaydettiği gelişimle birlikte öncelikli ve rahat biçimde açılan turizm eğitim programlarının sayısı zamanla devamlı yükseliş göstermiştir. 1990 senesinde turizm programını içerisinde barındıran meslek yüksek okullarının sayısı 28 iken 1994 senesinde 54 ve 2002 senesinde 87'dir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002: 34).

Şimdilerde ön lisans seviyesinde toplam 161 turizm programı bulunmaktadır. Bu eğitim programlarının 140 kadarı devlet üniversitelerinde, 20 kadarı özel üniversitelerde ve 1 tanesinde açıköğretim fakültesi içerisinde faaliyet göstermektedir (ÖSYM, 2014).

2002 senesinde içerisinde turizm programı içeren meslek yüksekokulu sayısı 87 iken, 2014 senesinde turizm programı içeren meslek yüksekokullarının sayısı 140'ı devlet, 20 kadarı özel ve 1 tanesi açıköğretim fakültesinde olmak üzere toplam turizm programı içeren meslek yüksekokul sayısı 161'dir. Programların 2014 senesinde yeni kayıt öğrenci sayısı 17.380'dir. Açılan bu kontenjana gelen öğrenci sayısı 16.175 olmuştur (ÖSYM, 2014, (Ek tablo 3A)).

1.3.2.5. Lisans Seviyesinde Turizm Eğitimi

Lisans seviyesinde turizm öğrenimi, ortaöğretimi kapsayan, minimum sekiz dönemlik bir program dayalı bir yükseköğretimdir. Yüksekokul ve fakültelerde verilen eğitimi içermektedir. Yükseköğretim Kurulu Kanununun 2547 sayılı kanununca fakülte; ileri seviyede eğitim, bilimsel çalışmalar yürüten ve yayın yapan, kendi içindeki birimlerle ilişki içinde olan bir yükseköğretim kurumudur. Benzer şekilde bu kanuna göre yüksekokul, belli bir mesleğe ilişkin olarak eğitime özen gösteren bir yükseköğretim kurumudur (ekonometri.klu.edu.tr)

Lisans seviyesinde verilen bu eğitimin hedefi, turizm alanında çalışacak orta ve üst kademedeki idarecileri yetiştirmektir (Okumuş ve Yağcı, 2008: 104). Aymankuy ve Aymankuy (2002)'ye göre lisans seviyesinde verilen turizm öğrenimi; turizm alanının ve devletin gereksinimi olan, mesleğin beraberinde gerektirdiği birikime sahip, idare ve planlama konularına hakim, inceleyici, idareci ve eğitimcilerin yetiştirilmesini hedeflemektedir. Temel gaye ise, turizm alanının gereksinimi olan ileri seviye idarecileri yetiştirmek ve geliştirmektir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002: 34). Timur (1992)'ye göre lisans seviyesinde verilen turizm öğreniminin hedefi ise, çağdaş turizmin teknik, ekonomik ve sosyal özellikteki karmaşık problemleri çözüme kavuşturacak, kuramsal ve uygulamalı birikime sahip, turizm alanında çalıştırılmak üzere becerikli, farklı dillere hakim ve ileri seviyede bilgili, yetenekli, sevk ve yönetme becerisi olan çalışanların sektöre kazandırılmasıdır (Timur, 1992: 50).

Ülkemizde lisans seviyesinde turizm öğrenimi 2014 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Kabul Eden Yükseköğretim Lisans Programları Yönergesi'ne göre, “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik”, “Konaklama İşletmeciliği”, “Turizm ve Otelcilik”, “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği”, “Seyahat İşletmeciliği”, “Yiyecek-İçecek İşletmeciliği”, “Turizm Rehberliği”, “Gastronomi”, “Gastronomi ve Mutfak Sanatları”, “Rekreasyon Yönetimi” olacak şekilde toplam 12 başlık altında verilmektedir (ÖSYM, 2014).

Turizm Yüksek lisans, lisans öğrenimi olan öğrencilerin bilgi ve idare yeteneklerini ilerleterek bu alanla ilgili stratejik incelemelerde bulunmalarına katkı sunmaktadır. Bu öğrenim kademesinde, turizm sektöründe yöneticiler, araştırmacılar ve eğitimciler yetiştirerek bu kişilerin kariyer isteklerini karşılamayı hedeflemektedir. Bu sırada öğrencilerin sorun tanımlama, idare ve pazarlama sektöründe ortaya konan fikirler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır. Yüksek lisans programı içerisinde bir yandan Yiyecek-İçecek İşletmeleri Yönetimi, Turizm Politikası ve Planlama, Seyahat İşletmeciliği Yönetimi, Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi, Destinasyon Tanıtımı, Turizm İşletmelerinde Marka Yönetimi, Turizm Yönetimi, Turizmde Çağdaş Pazarlama Yaklaşımları, Turizm İşletmelerinde Çağdaş Yönetim Teknikleri, Turizm Pazarlaması, Turizm Yönetimi, gibi idare ve pazarlama eğitimleri verilirken diğer yandan Mitoloji, Anadolu Uygarlıkları, Eski Anadolu Kentleri, Türk İslam Döneminde Anadolu, Catering Sanitasyon ve Turist Sağlığı, Yiyecek İçecek Stilistliği ve Tarihi Coğrafya gibi derslerde bulunmaktadır.

1.3.2.6. Doktora Düzeyinde Turizm Eğitimi

Lisansüstü turizm eğitiminin önemli adımlardan biri de doktora eğitimidir. Üniversitelerde sunulan doktora eğitimleri, öğrencilerin akademik hayatlarında ilerlemelerini ve gelişmelerini sağlamaktadır. Toplam dört yıl, sekiz dönem olmak üzere şu şekilde gibi bölümlerden okutulmaktadır:

Turizm Rehberliği

Konaklama İşletmeciliği

Turizm İşletmeciliği

Seyahat İşletmeciliği

1.4. Kariyer Kavramı

1970’li yıllardan itibaren birçok yönden ele alınan kariyer kavramı, çeşitli sözlüklerde iş , iş hayatı mesleki gelişim ve mesleki başarı olarak adlandırılmaktadır (Keçelioğlu, 1998: 62).

Doğana (1997) göre ilk zamanlarda kariyer denince akıllara yüksek gelir ve yüksek ileri mevki gelmekteydi fakat kariyere yüksek gelir ve ileri mevkidekilerin sahip olacağı algısı kısa sürede değişti.

Kariyer kavramının anlamı “ İnsanın seçtiği bir meslek alanında gelişim ve ilerleme katetmesi ve bunun sonunda kişinin daha çok miktarda kazanç elde etmesi, daha çok görev alması, kişiye daha çok saygı duyulması, prestij ve itibar kazanması ” (Akat ve Budak, 1994: 409).

1.4.1. Kariyer Kavramının Tanımı

Fransızcadaki “carrière” sözcüğünden dilimize aktarılan kariyer sözcüğü, TDK aracılığıyla “bir işte ustalık” olarak ele alınmıştır. Kariyer kavramı günlük hayatımızda birden fazla araştırmacı tarafından çeşitli şekillerle açıklanmıştır.

Kariyer; seçili bir meslekte gelişme ve bununla beraber daha çok gelir elde etmek, daha çok görev almak; daha çok itibar görmek ve saygınlık kazanmak olarak algılanmaktadır (Can, 1991:300). Cascio, kariyeri kişinin yaşamı boyunca mesleki konumlarının yeri olarak açıklamaktadır (Uygur, 1998:5). Aytaç (2005)’e göre kariyer bir süreklilik olarak ele alınmış ve bu tanımla açıklanmıştır; kariyer kişinin çalışma hayatında yer alan kademeli durumu ve yaptığı çalışmaların bulundurduğu mevki ile alakalı tutumunu ve davranışlarını kapsayan bir süreçtir. Kariyer “2000’li senelerin başlarında Özel Sektör Sanayinde Personel Kaynakları İdaresi ve Kariyer Arayışı konulu konferans şu şekilde açıklanmıştır “Kişinin iş hayatı süresince belirli bir meslek dalında yavaş yavaş ve düzenli gelişmesi, tecrübe ve marifet elde etmek etmesidir” (Erdogmus 2003:). Merden (1995) için kariyer, kişinin devlet kurumlarında

veya özel sektördeki çalışma hayatında gelişim sağlayacak bir başarı yakalamak hedefiyle takip ettiği ve çabaladığı alandır (Merden, 1995:123).

1.4.2. Kariyer Seçimini Etkileyen Faktörler

Kişilerin ileride bir meslekte kariyer tasarlayıp kara verirken çeşitli faktörlerden etkilenirler. Bu ailenin maddi gücü, çevrenin etkisi, bireysel istekler ve kişisel gelişimdir. Kariyer seçiminde 4 ana faktörün dikkate alındığı belirlenmiştir (Aydın, 2010: 84):

Bireyin Kendini Tanıması: Bireyin kariyeri kendi bakış açısına göre şekillenen görüşünü yansıtır.

Hobileri: Kişinin ilgi odağında olan mesleği seçmesidir.

Karakteri: Kişinin kendi gereksimleri kadar kişisel yetkinliği de kariyer tercihini etkiler.

Çevresi: Bireyin eğitimi, mesleki yeterliliği, ailenin ekonomik durumu, içinde bulunduğu toplum gibi unsurlar sosyal çevreyi oluşturur.

1.4.3. Turizm ve Kariyer

Turizm sektöründeki otomasyon diğer sektörlerle kıyaslandığında daha az fırsat içerdiğinden ötürü emek-yoğun olarak nitelendirilmektedir. Bundan ötürü birey unsuru turizmde farklı sektörlerle karşılaştırıldığında oldukça kıymetlidir (Yanardağ ve Avcı, 2012) .

Yukarıdaki ve diğer faktörleri hesaba katarak turizm sektörünün içinde olan alt sektörlerin hizmet niteliğini artırmak ve çalışma gücünü daha etkin hale getirmek amacıyla ortaöğretim ve yükseköğretim bünyesinde turizm ile otelcilik eğitimi veren birçok okul faaliyete girmiştir (Gürkan ve diğerleri, 2010: 352).Öte yandan bu okullarda eğitimini tamamlamış öğrencilerin önemli bir kısmının turizm sektöründen farklı sektörleri tercih ettiği görülmektedir (Duman vd., 2006:52; Gürkan vd., 2010:353).

Kalifiyeli personel ihtiyacı olan iş yerlerinin, özellikle de turizm eğitimi almış öğrencilerden personel ihtiyaçlarını karşılama konusundaki hususu göz ardı etmeleri, yeni açılan işletmelerin asıl amacı olan hizmet kalitesini ve müşteri beğenisi kazanma hedefini zedeleyecektir (Roney ve Öztin, 2007: 5).

Doğru bir şekilde ifade etmek gerekirse, sektörlerin nitelikli eleman alımında seçici olması beklenmekle birlikte, sektöre öğrenci yetiştirme ve geliştirme vazifesi üstlenen okulların da aynı biçimde sektörde kariyerlerini eğitim alanında yapacak öğrenci sayısını artırmaya çalışması gerekmektedir. Kuşluvan ve Kuşluvan (2003) turizm eğitimi gören 397 kişi üzerinde yaptıkları çalışmada bu kişilerin turizm sektöründe çalışmaktan kaçınmalarının temel sebebi okullarda gösterilen eğitim ile uygulama kısmının örtüşmemesidir. Belirli kısıtlamalar (Gürkan vd., 2010:357) altında staj ve mevsimlik iş yapan öğrencilerin sektöre yabancılaşmasını önlemek, yapacakları işi yapacakları algısına sahip öğrencileri motive etmek eğitim kurumlarının önemli sorumluluklarıdır.

1.4.4. Turizmde Kariyer Konusunda Yapılan Çalışmalar

Roney ve Öztin (2007), turizm eğitimi alanında öğrenim gören bireylerin mesleğe karşı fikirlerinin ve görüşlerinin başlarda önemli bir özelliğinin (ne olumlu ne de olumsuz) olmadığını belirtmektedir. Ancak eğitim hayatları boyunca kendi mesleğinde deneyim sahibi olan öğrencilerin sektöre karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını ve bunun nedeninin uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, sınırlı sosyal yaşam vb. olduğunu iddia eden araştırmacılar nedenlerini göstermektedir. Aymankey ve Aymankey (2013) turizm öğrenimi gören bireylerin otel işletmeciliği, gıda işletmeciliği ya da turist kılavuzluğu haricindeki vazifeleri sektörde üst kademe şeklinde görmediklerini belirtmektedirler. Bu tür tutumlar ise şekil algısında problemlere sebep olmakta ve bu alanda kariyer yapmaya karşı tutumlarda değişikliklere sebebiyet vermektedir. Turizm alanında iş gücü bakımından sıklıkla iş değiştirme epeyce yaygındır. Diğer bakımdan turizm alanındaki gelişmeler hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir (Tuna, 2007). Bundan dolayı hizmet alanındaki kuruluşlar, çalışanlarının mesleğe adaptasyon sorunu yaşamamasını arzularken, adaptasyon yeteneklerinin de belirli bir düzeye ulaşmasını istemektedir (Wang, 2013, s.994).

Personellerin gözünden bakıldığında kişilerin iki iş arasındaki geçişlerde işe uyum problemleri yaşamaları bu mevzunun değişik yönlerini göstermektedir.

1.4.5. Kariyer Uyumu

Mesleki adaptasyon yeteneğini barındıran kişiler, alanlar arasındaki değişimlere kolay adapte olurken, iki iş arasındaki geçişleri başarılı bir şekilde yapabilmekte ve yüksek kaliteli iş çıktılarını sağlayabilmektedir (Tolentino vd., 2014, s.40). Başka bir deyişle, kariyer uyum yeteneği yeni bir iş bulmada veya yeniden meslek edinmede son derece önemli faktörlerden birisidir (Koen vd., 2010, s.127; Guan vd., 2013, s.144). Farklı açıdan bakıldığında adaptasyon becerisi, kişilerin meslek edinme, iki meslek arasında geçiş yapma veya yeniden meslek edinme yeteneğini elinde bulundurması demektir (Maggiori ve diğerleri, 2013, s.439). Böyle bir özelliğin olması turizm alanının yapısı dikkate alındığında son derece önem arz etmektedir. Mesleki adaptasyon yeteneğinin akademiden mezun olurken meslek edinme veya meslekten ayrılmadaki etkisi oldukça fazladır. Adapte olma bir özellikten fazlasıdır, fonksiyonel bir becerinin ya da ruhsal bir oluşumun ifadesidir. Adaptasyon becerileri, kişilerin ruhsal ve fiziksel dünyalarının birleşmesi sonucunda oluşur. Kısacası adaptasyon, kültürle birlikte mevcut koşullardan esinlenmekte ve bu şekilde biçimlenmektedir (Savickas ve Porfeli, 2012, s.663). Mesleki adaptasyon yeteneği, “görevleri başarıyla tamamlama, mesleğin ihtiyaç duyduğu işleri yerine getirme, değişen meslek ve mesleki zorlukların getirmiş olduğu belirsizlikten kurtulabilme” şeklinde açıklanabilir (Savickas, 1997, s.254). Mesleğe uyumluluk ruhsal bir yapıdır; kişilerin ilerideki meslek değişimlerini ve gereksinimlerini nasıl yönetebildiğini göstermeye çalışmaktadır (Koen ve diğerleri, 2012, s.306). Koen ve ark. (2010) meslek uyumluluğunu, kişilerin kariyerle alakalı çeşitli durumlarda ya da değişikliklerde olası farklılıklara uyum sağlama yeteneği şeklinde tanımlamaktadır. Mesleki uyumluluk endişe ve güvenden meydana gelmektedir. Bu faktörler aynı zamanda kişilerin mesleki adaptasyon yeteneklerinin kaynaklarıdır (Savickas ve Porfeli, 2012, s.663). Meslek uyumluluğunun etmenleri, kişilerin meslek problemlerinin üstesinden gelmelerine pozitif katkı sağlayan problem çözme davranışlarıdır. Bilişsel ve duygusal hareket etmenin bir şekli olan bu bileşenler, kişisel hedeflerin anlamlandırılmasına yardımcı olan, çalışma koşullarını tüm ayrıntılarıyla değerlendiren ve netice itibarıyla mesleki

olgunlaşmayı sınırlayan ya da güçlendiren etmenlerdir (Coetzee ve Harry, 2014, s.92). Bu etmenler sırasıyla gözden geçirildiğinde şu konular öne çıkmaktadır:

Endişe: Meslek endişesi, kişinin kariyerinin devamı hakkında fikir sahibi olması, bu durumun odağında olması ve gelecek için plan yapmasıdır (Coetzee ve Harry, 2014, s.92). Endişe, kişilerin ileride olabileceklerle baş etmelerine ve ileriye odaklanmalarına katkı sunar (Savickas ve Porfelio, 2012, s.664). Turizm alanında okuyan bireylerin kariyer endişeleri ileriki zamanlarda bu meslekle uğraşp uğraşmayacakları hakkında fikir vermektedir. Başka bir söyleyişle ileriki zamanlarda bu işi yapmak, planlamanın sonuçlarının tatmin edici olup olmamasına bağlıdır. Bireyler içinde buldukları belirsizlik ortamında yaptıkları planlarda bir nevi kar-zarar analizi yapmaktadırlar. Diğer sektörlerle karşı değerlendirildiğinde bireylerin içinde buldukları sektörde başardıklarının toplamının yüksek olması, işe olan bağlılığı artırmaktadır. Bunun tersi durum ise bu alana olan bağlılığı düşürmektedir (Wan, Wong & Kong, 2014, s.3). Kaynaklarda turizm öğrenimi gören bireylerin kariyer hayatlarında terfi olanakları, uygun kazanç seviyesi ve iş güvenecesi gibi temel unsurların kariyer seçimlerini etkilediği belirlenmiştir (Maxwell, Ogden ve Broadbridge, 2010). Brown ve ark. (2014)'e göre turizm öğrenimi gören bireyler için iş hayatında kazandıkları paranın yeterli seviyede olmadığını düşündükleri görülmektedir. Bununla birlikte işten çıkarılma endişesi de eklenince sektördeki istihdam azalmakta ve turizm sektöründen ayrılma oranı yükselmektedir. Kuşluvan ve Kuşluvan (2000) turizm öğrenimi gören öğrencilerin yarısından fazlasının turizm gelecek planlarına dahil ettiğini ancak alanın avantajlarını dezavantajlarından az olduğunu savunmaktadırlar. Brown ve ark. (2014, s.65) turizm öğrenimi gören kişilerin %29,1'inin turizm sektörüne girdikten sonra çıktığı görülmüştür. Ayrıca Blomme (2006) ileriki süreçte bu oranın %70'e çıktığı görülmektedir (aktaran Brown vd., 2014). Bu bağlamda kişisel bir husus olarak bireylerde endişe düzeyindeki artışın turizm sektöründen uzaklaşmaya yol açtığı belirtilmektedir. Alanın temel özellikleri ve kişisel hedefler dikkate alındığında ilerleyen süreçte sektörde kalma oranının düştüğünü söylemek mümkündür. Bununla birlikte turizm öğrenimi gören bireylerin büyük çoğunluğunun sektörler arasında geçiş yaptığı ve buldukları ilk fırsatta turizm sektöründen ayrıldıkları söylenebilir. Sonuç olarak gelecekle ilgili endişe oranının yükselmesi turizm alanında çalışmanın önünde bir problem olarak görülmektedir.

Bilimsel literatüre dayalı olarak konuyla alakalı ortaya atılan ilk varsayım şu şekildedir:

H1: Kariyer uyum becerisi, endişe düzeyindeki artış turizm sektörüne olan bağlılığı olumsuz etkileyebilmektedir. Kontrol: Kariyer uyumluluğu olarak kontrol, kişilerin kendi kariyerlerini oluştururken sorumluluklarının farkında olmaları ve mesleki gelecekleri üzerinde bireysel kontrol algılamaları olarak açıklanabilir (Maggiori ve diğerleri, 2013, s.438). Şimdiki zamanlarda kariyerleri üzerinde bireylerin iş verenlerden çok daha fazla kontrole sahip olduklarını belirtmek mümkündür (Kong, Cheung ve Song, 2012, s.712). Bu, işverenin kişilerin kariyerleri üzerinde etkisi olmadığı anlamına gelmez, aksine kişilerin kendi kariyerleri için daha belirleyici etken olduğu anlamına gelir.

H2: Kariyer uyumluluğu olarak kontrol düzeyindeki artış sektöre olan ilişkiliği olumlu yönde etkilemektedir. Merak: Bireylerin etraflarında meydana gelenleri keşfetmeleri, merak düzeylerini yansıtır (Maggiori ve diğerleri, 2013, s.438). Merak, kişilerin karar vermeden önce seçenekleri belirlemesi farklı seçenekler içerisinde uygun olanı seçmesidir. İnsanların araştırmaları sonucunda edindikleri birikimler ve belirledikleri riskler altında yeni bilgi ve beceri edinmeleri merak düzeylerini yansıtır (Coetzee ve Harry, 2014, s.92). Bireyin sahip olduğu kariyer uyum düzeyi ne kadar yüksek olursa, bir işin veya işin doğası ve özellikleri hakkında bilgi edinme konusunda o kadar istekli olurlar. Bundan ötürü bu durum lisansüstü öğrencilerin çalışma olanaklarını etkileyen önemli bir faktördür (Guan vd., 2013).

Morton (2002), Y Kuşağı olarak adlandırılan 1970'li yılların sonu ve 1990'lı yılların başında dünyaya gelen kişilerin sürekli bir pozisyon arayışında oldukları ve öncelikle eğitim olmakla birlikte kariyerleri için birçok hevesleri olduğunu belirtmektedir. Y kuşağının kaliteli hayatı ana hedef olarak belirlediğini ifade ettiğini söylemek mümkündür. Benzer şekilde iş-hayat dengesi çeşitli istekleri ortaya çıkarmaktadır.(Kong, 2013). Kariyer uyumluluğu ve merakıyla ilgili sunulan varsayım şu şekildedir:

H3: Kariyer uyumluluğunun merakı artırması alana olan bağlayıcılığa pozitif yönde etki etmektedir. Güven: Bireylerin farklı gidişatlar karşısındaki problemleri çözme becerilerine olan güvenleri, adaptasyon becerisi olarak bireyin güveni yansıtır (Guan ve diğerleri, 2013, s.562). Farklı yönden bakıldığında; kişilerin kendi

yeteneklerine ve niteliklerine olan güvenler kariyer hayatlarına pozitif yönde katkı sağlayacaktır (Hamtiaux, Houssemand ve Vrignaud, 2013). Son zamanlarda çalışanların işleriyle ilgili sürekli ilerleme katetmek için birçok olumsuzluk içermesine rağmen nitelikli çalışanların sektörde daha hızlı yükselme imkanına sahip olmaları, turizm öğrenimi gören öğrencilerin güven duygusunu artırmaktadır. Konuya ilişkin bilimsel alanda yapılan önceki çalışmalar, turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitimleri bittikten sonra birkaç yıl içinde yönetici, şef veya alanında uzmanlaşmak istediğini göstermektedir. Ayrıca turizm sektöründe çalışmak isteyen çoğu öğrenci 10 sene sonra yönetici olacağından emin olduğu ve böyle bir sonuç beklediği iddia edilmektedir (Lu ve Adler, 2009). Konuya ilişkin varılan varsayım şu şekildedir:

H4: Kariyer uyumluluğu olarak inanç seviyesinin artması sektörle olan ilişkiye olumlu bir şekilde tesir etmektedir. Bireyin kariyerdeki amaçlarını gerçekleştirebileceğine olan inancını ve kendi öz güvenini göstermektedir (Nilforooshan ve Salimi, 2016). Savickas (2013) için kişilerin bireysel hobileri ve istekleri yönünde harekete geçebilmeleri adına güvene gereksinim duymaktadırlar. Kariyer yapılandırma programında güvenin kelime anlamı özyeterlik algısına benzerlik göstermektedir ve güven bireyin kariyerine ilişkin cazip eğitimleri ve mesleki hükümleri verebileceği doğrultusundaki inancını gösterir (Rudolph ve ark., 2017; Savickas, 2013). Benzer şekilde kariyer hususunda karşı karşıya gelinen problemleri çözmeye yönelik inanç ve başarıyı odağa almak da güvenle ilişkilidir (Negru-Subtrica ve ark., 2015). Güven, gündelik yaşamda karşı karşıya gelinen sorunların üstesinden geldikçe gelişir. Güvenin ilerlemesinde çocukluk ve gençlik zamanlarındaki tecrübeler, görevler, ilgi odaklarında olan şeylerde önem teşkil etmektedir. Güvenle beraber gelişen araştırmacı hareketler kişinin fazladan yeni bir tecrübe kazanmasına ve kişisel gelişimine katkı sunar (Savickas, 2013). Savickas (2013)'e göre kariyer adaptasyon becerisinin bu dört düzeyindeki ilerlemenin aynı ivmeyle ve seviyede gerçekleşmeyebileceğini ve bazı düzeylerin ilerlemesinde aksaklıklar ve eksiklikler yaşanabileceğini ortaya koymuştur. Kariyer adaptasyon becerisinin ilerlemesindeki eksiklikler ve tutarsızlıklar kişinin kariyerine ilişkin hususlarda aldırılmaz, istikrarsız, gerçek olmayan, içe kapanık ve pasif davranışlar sergilemesine neden olarak bireyin gelişimine negatif yönde etki edebilir (Savickas, 2013).

2 TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ALAN ÇALIŞMASI

Tüm bilgiler bilgisayarda SPSS (statistical package for social sciences) uygulamasına depolanarak çözümlenmiştir. Bu bilgilerin çözümlenmesinde öncelikli olarak hangi testlerin (parametrik/nonparametrik testler) yapılacağını tespit etmek adına karşılanması gereken hipotezler teste tabii tutulmuştur. Bu dağılışın uygunluğunu tespit etmek adına Kolmogorov-Smirnov testinden yararlanılmıştır ve verilerin çarpıklık-basıklık katsayılarının $\pm 2,0$ aralığında olmasından dolayı (George ve Mallery, 2010), uygun görülmüştür.

Uygun dağılış gösteren verilerde farklı iki grubun kıyaslanmasında t-testi (Independent sample t-testi), alâkasız iki veya daha fazla grubun kıyaslanmasında Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) analizi ve ayrımın kaynağının tespit edilmesi adına post-hoc analizi için varyanslarının homojen bulunduğu durumlarda Bonferroni testi, homojen bulunmadığı durumlarda Tamhane's testleri kullanılmıştır. Varyansın homojenliğini belirlemek için Levene istatistiği ile varyansların homojen olup olmadığı tespit edilmiştir. Değişkenler arası ilişki pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Elde edilen değerlerin anlamlı olup olmadığının yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kullanılmıştır.

2.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

	Değişkenler	n	%
Okul	Karabük Üniversitesi	243	41,5
	Kastamonu Üniversitesi	160	27,3
	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi	183	31,2
Cinsiyet	Kadın	407	69,5
	Erkek	179	30,5
Yaş	18-23	467	79,7
	24-üstü	119	20,3
Eğitim Durumu	Lisans	516	88,1
	Yüksek lisans ve Doktora	70	11,9
Aylık Gelir	5000 TL ve daha az	394	67,2
	5001 TL - 6000 TL	108	18,4
	6001 TL - ve üstü	84	14,3
Bölüm	Turizm Rehberliği	516	88,1
	Turizm ve Otel İşletmeciliği	70	11,9

Tablo 1'e göre çalışmaya katılan öğrencilerin %41,5'i Karabük Üniversitesi, %27,3'ü Kastamonu Üniversitesi, %31,2'si Bolu İzzet Baysal Üniversitesi öğrencisi, %69,5'i kadın, %30,5'i erkek, %79,7'sinin yaşı 18-23 aralığında, %20,3'ü 24 yaş ve üstü, %88,1'i lisans öğrencisi, %11,9'u yüksek lisans ve doktora öğrencisi, %67,2'sinin aylık geliri 5000TL'den az, %18,4'ünün geliri 5001-6000 TL arasında, %14,3'ünün geliri 6001 TL den fazla, %8,1'i turizm rehberliği bölümünde , %11,9'u turizm ve otel işletmeciliği bölümünde okumaktadır.

Tablo 2: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları

Ölçek maddeleri	Ortalama	Ss
Eğitimimi tamamlayınca turizm sektörüne hizmet edeceğimi sanmıyorum.	3,75	1,14
Bu alanda yıllarca çalışmam.	3,69	1,07
Eğitimimi tamamlayınca hangi meslekle uğraşacağımı bilmiyorum.	3,80	1,40
Turizm sektöründe uzmanlaşmaya çalışmamın bana bir şey katacağını sanmıyorum.	4,37	0,90
Bu alana yönelmek istemem benim adıma bir hataydı.	4,43	0,93
Kendi geleceğimin turizm sektörünün geleceğiyle alakalı olduğuna inanıyorum.	3,17	1,17
Turizm alanındaki iş imkanlarıyla ilgileniyorum.	3,35	1,26
İşyeri değiştirmeyi hiç sevmem.	2,87	1,21
Turizm sektöründe uzmanlaşmaya çalışmamın bana kattığı pek bir şey yok.	2,87	1,21
Başka bir sektörde uzmanlaşacağımı düşünmüyorum.	2,58	1,43
Çoğu zaman arkadaşlarla turizm sektöründeki iş imkanları konusunda olumlu konuşuruz.	3,41	1,14

Tablo 2'e göre çalışmaya katılan öğrenciler çoğu alanı olumsuz karşılıyor, özellikle okudukları meslekte ilerlemeyi düşünmedikleri ve çalışmayacakları açıklamışlar. Turizm öğrenciler alanı seçmeleri hata olduğu, kazandıracığı fazla bir şey yok olduğunu, üniversiteyi bitirdikten sonra ne işte çalışacaklarını bilmediklerini ve daha ileri giderek turizm sektöründe çalışacaklarını sanmadıklarını belirtmişler.

Tablo 3: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları

Ölçek maddeleri	Ortalama	Ss
Turizmi yüksek kazançlı bir sektör olarak görüyorum	4,02	0,87
Az bir sürede çok kazanabileceğime inandım	3,50	1,09
Yeterli bir kazancım olsun istedim	3,90	0,93
Daha iyi bir hayat standardı yakalamak istedim	4,05	1,02
Turizmde çok iyi iş fırsatları olduğunu düşünüyorum	3,88	1,02
Toplumsal yönden nitelikli bir alan olarak görülüyor	3,72	1,24
"Aldığım eğitime yönelik bir mesleğim olsun istedim	3,90	1,01
İleriki zamanlarda da bu sektörde eğitimimi sürdürmek istiyorum	3,51	1,23
Ailem ve yakın çevremın önemli desteğini aldım	3,10	1,28
Turizm okullarında öğretici olarak çalışmak istiyorum	3,18	1,43
İnsanlarla sürekli iletişim içerisinde olmaktan hoşlanıyorum	3,57	1,16
Farklı kültürleri ve insanları tanımak istedim	4,37	0,82
Mutlu bireylerle beraber olmayı istedim	4,41	0,86
Çalışma koşullarının bana uygun olduğunu düşünüyorum	3,82	0,96
Sosyal yaşantıma önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum	4,10	0,88
Bu sektörde kendimi daha bağımsız hissedebileceğim	3,88	1,15
Yeteneklerimi en iyi turizmde kullanabilirdim	3,31	1,07
Daha fazla bilgiye ulaşabileceğime inanıyorum	3,92	1,01
Turizmde çalışmak diğerlerine göre daha kolaydır	2,62	1,24
Sürekli olarak sosyal güvenceye sahip olmak istedim	3,70	1,07
Birçok ünlü kişi ile tanışabileceğimi düşündüm	2,67	1,41
Yükselme olanakları diğer sektörlerle göre daha kolaydır	3,04	1,26
Daha fazla seyahat etmek istedim	4,19	1,06
Yeni ve farklı yerler görmek istedim	4,37	0,92
Daha fazla sosyal çevreye sahip olabileceğim bir meslek olarak görüyorum	3,88	1,15
Farklı deneyimler elde etmek istedim	4,15	1,16
Gelecekte bu sektörde kendi işimi kurmayı arzuluyorum	3,90	1,22
Ailem turizmle ilgili bir işe sahip olduğu için seçtim	2,11	1,62

Hoş bir iş ortamında çalışmak istedim	3,70	1,33
Turizmin sahip olduğu imaj bana çekici geldi	3,64	1,30

Tablo 3'e göre çalışmaya katılan öğrenciler mutlu insanlarla bir araya olmayı, farklı kültürleri ve insanları tanımaşmayı, yeni ve farklı yerleri görebileceğini, daha sosyal yaşam tarzına sahip olacaklarına, turizm uygun bir gelir kaynağı olduğu sandıklarını belirtmişler.

Tablo 4: Turizm Eğitimi Ve Turizm Sektörünü Değerlendirmelerini Ölçmeye Ve Değerlendirmeye Yönelik Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları

	Ölçek maddeleri	Ortalama	Ss
Hizmete Yönelik Değerlendirme	Türkiye’de turizm işletmelerinin verdiği hizmet tatmin edici düzeydedir.	3,09	1,17
	Türkiye’de turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler yeterli düzeyde denetlenmektedir.	3,05	1,10
	Türkiye’deki turizm işletmelerinde nitelikli personel sayısı yeterlidir.	2,72	1,16
	Türkiye’deki turizm işletmeleri uluslararası kabul görmüş standartlara ulaşmıştır.	2,90	1,07
Eğitime Yönelik Değerlendirme	Turizm meslek eğitimi alan öğrencilerin davranışları ölçülü olmalıdır.	3,57	1,18
	Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler kitle iletişim araçlarını etkin kullanmalıdır.	4,04	0,88
	Turizm meslek eğitimi alan öğrencilerin iletişim yeteneği kuvvetli olmalıdır.	4,47	0,79
	Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler kriz yönetimini (her hangi bir sorun anında, duruma yaklaşım tarzı) iyi yapabilmelidir.	4,51	0,70
	Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler en az bir yabancı dil konuşabilmelidir.	4,63	0,60
	Turizm sektörünün gelişimi turizm meslek eğitiminin kalitesiyle doğru orantılıdır.	4,37	0,77
	Turizm meslek liseleri ile turizm işletmeleri koordineli çalışmalıdır.	3,67	1,10
	Turizm meslek liselerinde alınan teorik eğitim turizm işletmelerinde gerçekleştirilen pratik uygulamalarla örtüşmektedir.	3,51	1,13
	Turizm meslek liselerinde verilen derslerin bir bölümü yabancı dilde olmalıdır.	4,12	0,98
	Turizm meslek liselerinden mezun olan öğrenciler sektörde çok rahat iş bulabilir.	3,29	1,19
	Türkiye’de turizm sektörü mesleki olarak tercih edilebilecek ömür boyu güven veren bir iş koludur.	3,09	1,24
	Turizm meslek liselerinde verilecek dersler için sektördeki yöneticilerin görüşleri dikkate alınmalıdır.	3,66	1,00
	Türkiye’deki turizm işletmelerinde yaptırılan stajlar öğrencilere olumlu yönde katkı sağlar.	4,02	1,08
	Sosyo-Ekonomik Duruma Yönelik Değerlendirme	Turizm sektörü yöresel ürün ve zenginliklerin tanıtımına ve üretimine katkıda bulunur.	4,04
Turizm sektörü bölgenin ekonomisine katkı sağlar.		4,20	1,14
Turizm sektörü bölgede hayat pahalılığına neden olur.		3,92	1,09
Turizm sektörü yeni istihdam olanakları sağlar.		4,31	0,89
Turizm sektörü bölgede gelir adaletsizliğine neden olur.		3,15	1,34
Turizm sektörü kültür çatışmasına neden olur.		2,85	1,43
Turizm sektörü suç, fuhuş, uyuşturucu gibi sosyal problemlerde artışa neden olur.		2,04	1,37
Turizm sektörü toplumu çağdaşlaşmaya yöneltir.		4,14	0,99

Tablo 4'e göre çalışmaya katılan turizm öğrencileri Türkiye'de turizm işletmelerinin verdiği hizmet tatmin edici düzeyde olduğunu ve turizm işletmelerinin yeterli düzeyde denetlendiğini, turizm meslek eğitimi alan öğrenciler en az bir yabancı dil konuşabilmeli olduklarını, öğrenciler kriz yönetimini (her hangi bir sorun anında, duruma yaklaşım tarzı) iyi yapabilmeli olduklarını, öğrencilerin iletişim yeteneği kuvvetli olmalı olduğunu, turizm sektörü bölgenin ekonomisine katkı sağlayacağını, toplumu çağdaşlaşmaya yöneltceğini, yöresel ürün ve zenginliklerin tanıtımına ve üretimine katkı edeceğini açıklamışlar.

2.2. Ölçeklerin Güvenirliğine ilişkin bulgular

Araştırma kapsamında kullanılan “Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçeği”, “Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği” ve “Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirmelerini Ölçmeye Ve Değerlendirmeye Yönelik Ölçeğinin” güvenilirliklerini test etmek için Cronbach Alfa içsel tutarlılık testine tabi tutulmuştur.

Cronbach Alpha katsayısı 0 ile 1 arasında değerler ile ölçülür ve belirtilen şu değerlerde güvenilirlik sağlanmış olur (Özdamar K. 2002);

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek güvenilirliği kabul edilebilir seviyededir;

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek güvenilirliği yüksektir.

Tablo 5: Ölçeklerin Cronbach-alpha Katsayısı

Ölçek	Cronbach's Alpha
Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçeği	0,70
Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeği	0,89
Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirmeleri	0,82

Tablo 5'e göre Turizmde Kariyer Yapma İsteği İnançlar Ölçeğinin Cronbach-alpha iç tutarlılık katsayılarına göre güvenilirliği kabul edilebilir seviyede, Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği ve Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü

Değerlendirmeleri Ölçeğinin Cronbach-alpha iç tutarlılık katsayılarına göre güvenilirliği ise yüksek güvenilir seviyededir.

2.3. Ölçeklerin Normalliğine İlişkin Bulgular

Verilerin analizinde kullanılacak testlerin (parametrik/nonparametrik testler) uygulanacağına karar vermek için verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Dağılımın normalliğine karar vermek için Kolmogorov-Smirnov testinden, verilerin Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) katsayılarından ve histogram grafiğinden yararlanılmıştır.

Tablo 6: Ölçek/Boyut Betimsel İstatistiklerine İlişkin Bulgular

Ölçek-Boyutları	Betimsel İstatistikler			
	Min	Max	$\bar{X}$	Ss
Turizmde Kariyer Yapma İsteği	2,64	5,00	3,48	0,59
Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler	2,53	4,77	3,67	0,56
-Faktör 1 Gelir	1,50	5,00	3,85	0,80
- Faktör 2 Eğitim Ve Öğretim	1,50	5,00	3,42	0,85
- Faktör 3 İletişim Kurma	2,67	5,00	4,12	0,69
- Faktör 4 Bireysel Yetenekler	2,20	5,00	3,81	0,78
- Faktör 5 İş Koşulları Ve Olanakları	1,75	4,75	3,01	0,82
- Faktör 6 Sosyal Olanaklar	1,00	5,00	4,15	0,90
- Faktör 7 Kendi İşini Kurma	1,00	5,00	3,00	1,14
- Faktör 8 Turizm İmajı	1,00	5,00	3,67	1,15
Turizm Eğt.ve Sek. Değerlendirmeleri	2,36	4,80	3,65	0,46
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	1,00	5,00	2,94	0,85
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	1,69	5,00	3,92	0,63
-Sosyo-Ekonomik Duruma Yönelik Değ	2,63	5,00	3,58	0,53

Tablo 6'ya göre katılımcıların Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçeğinden alınan puanlar 2,64-5,00 aralığında olum ortalama $3,48\pm 0,59$, Turizm Sektörüne Yönelten Faktörlerden alınan puanlar 2,53-4,77 arasında olup ortalama $3,67\pm 0,56$, Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü değerlendirmeleri ölçeğinden alınan puan ortalamaları ise 2,36-4,80 arasında olup ortalaması $3,65\pm 0,46$ 'dır.

Tablo 7: Normal Dağılıma Uygunluğuna İlişkin Kolmogorov-Smirnov Bulguları

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık
	İstatistik.	sd	p		
Turizmde Kariyer Yapma İsteği	0,15	586	0,01	0,96	0,48
Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler	0,07	586	0,01	-0,08	-0,60
-Faktör 1 Gelir	0,09	586	0,01	-0,44	0,01
- Faktör 2 Eğitim Ve Öğretim	0,09	586	0,01	-0,09	-0,49
- Faktör 3 İletişim Kurma	0,15	586	0,01	-0,45	-0,79
- Faktör 4 Bireysel Yetenekler	0,16	586	0,01	-0,36	-0,84
- Faktör 5 İş Koşulları Ve Olanakları	0,16	586	0,01	0,51	-0,70
- Faktör 6 Sosyal Olanaklar	0,18	586	0,01	-1,24	1,62
- Faktör 7 Kendi İşini Kurma	0,19	586	0,01	0,38	-0,72
- Faktör 8 Turizm İmajı	0,19	586	0,01	-0,81	-0,18
Turizm Eğt.ve Sek. Değerlendirmeleri	0,07	586	0,01	0,09	0,54
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	0,16	586	0,01	0,15	0,24
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	0,08	586	0,01	-0,73	1,61
-Sosyo-Ekonomik Duruma Yönelik Değ	0,16	586	0,01	1,05	0,76

Tablo 7'ye göre Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçeği, Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği ve Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirmeleri Ölçeğinin yanıtlarından elde edilen toplam puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov Smirnov testi sonuçlarına bakılmış, normal dağılım eğrisinin çizildiği histogram, normal Q-Q grafiği ve box-plots incelenmiştir. Verilerin çarpıklık-basıklık katsayılarının $\pm 2,0$ arasında olmasından (George ve Mallery, 2010), normal kabul edilmiştir.

2.4. Ölçek ve Boyutların Bazı Değişkenlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Uygun dağılım gösteren istatistiklerde farklı iki grup kıyaslamasında t-testi (Independent sample t-testi), alakasız birden çok grubun kıyaslanmasında Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) analizi ve ayrımın kaynağının tespit edilmesi adına post-hoc analizi için varyanslarının homojen bulunduğu durumlarda Bonferroni testi, homojen bulunmadığı durumlarda Tamhane's testleri kullanılmıştır. Varyansın homojenliğini belirlemek için Levene istatistiği ile varyansların homojen olup olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanlarının Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Değişkenler		n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Cinsiyet	Kadın	407	3,53±0,65	4,02	584	0,01*
	Erkek	179	3,36±0,4			
Yaş	18-23	467	3,42±0,57	-5,47	584	0,01*
	24-üstü	119	3,74±0,58			
Eğitim Durumu	Lisans	516	3,48±0,6	-1,00	584	0,92
	Y. lisans- Üstü	70	3,49±0,48			
Bölüm	Turizm Rehberliği	394	3,46±0,6	-2,71	584	0,01*
	Turizm ve Otel İşlet.	108	3,66±0,49			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 8'e göre Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=4,02 p<0,05). Ortalamalara göz gezdirildiğinde kadınların puanları (3,53±0,65) erkeklerin puanlarına (3,36±0,4) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Katılımcıların Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=-5,47 p<0,05). Ortalamalara göz gezdirildiğinde yaşı 24 ve üstü olanların puanları

(3,74±0,58) yaşı 18-23 arasında olanların puanlarına (3,42±0,57) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Katılımcıların Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama puanları bireylerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir (t=-1,00 p>0,05).

Katılımcıların Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölümlere göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=-2,71 p<0,05). Ortalamalara bakıldığında bölümü turizm rehberliği olanların puanları (3,46±0,6) bölümü turizm ve otel işletmeciliği olanların puanlarına (3,66±0,49) göre anlamlı biçimde küçüktür.

Tablo 9: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanlarının Okul Türüne Ve Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{X}\pm Ss$	Vr.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark	
Üniversite	Karabük	243	3,48±0,59	G.A	0,08	2	0,04	0,12	0,89	
	Kastamonu	160	3,46±0,57	G.İ	201,13	583	0,34			
	Bolu	183	3,49±0,6	Top	201,21	585				
Aylık Gelir	5000<	394	3,6±0,62	G.A	18,09	2	9,05	28,80	1-2	
	5001-6000	108	3,15±0,45	G.İ	183,12	583	0,31		0,01*	1-3
	600>	84	3,36±0,34	Top	201,21	585				2-3

* p<0,05 Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA)

Tablo 9'a göre Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanları okul türüne göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir (F=0,12 p>0,05).

Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanları katılımcıların aylık gelirine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (F=28,80 p<0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testine göre 5000 TL altı olanların puanlarına (3,60±0,62) geliri 6001 TL ve üstü olanların puanlarına (3,36±0,34) ve 5001 TL- 6000 TL arasında olanların puanlarına (3,15±0,45) göre anlamlı şekilde yüksektir.

Tablo 10: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Kadın	407	3,74±0,57	4,64	584	0,01*
	Erkek	179	3,51±0,49			
1-Gelir	Kadın	407	3,91±0,71	2,94	584	0,01*
	Erkek	179	3,7±0,97			
2-Eğitim Ve Öğretim	Kadın	407	3,52±0,89	4,37	584	0,01*
	Erkek	179	3,19±0,71			
3-İletişim Kurma	Kadın	407	4,15±0,7	1,81	584	0,07
	Erkek	179	4,04±0,67			
4-Bireysel Yetenekler	Kadın	407	3,86±0,78	2,33	584	0,02*
	Erkek	179	3,69±0,76			
5-İş Koşulları Ve Olanakları	Kadın	407	2,95±0,78	-2,62	584	0,01*
	Erkek	179	3,14±0,89			
6-Sosyal Olanaklar	Kadın	407	4,36±0,72	9,50	584	0,01*
	Erkek	179	3,65±1,06			
7-Kendi İşini Kurma	Kadın	407	3±1,14	-0,04	584	0,96
	Erkek	179	3,01±1,16			
8-Turizm İmajı	Kadın	407	3,83±1,02	5,11	584	0,01*
	Erkek	179	3,31±1,34			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 10'a göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Ortalama puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=4,64$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında kadınların puanları ($3,74\pm0,57$) erkeklerin puanlarına ($3,51\pm0,49$) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Katılımcıların Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Kazanç, Eğitim Ve Öğretim, Kişisel Beceriler, İş Şartları Ve İmkanları, Sosyal İmkanlar, ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan uygun

bir değişim göstermektedir (sırası ile $t=2,94$, $t=4,37$, $t=2,33$, $t=-2,62$, $t=9,50$, $t=5,11$ $p<0,05$).

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğın İletişim Kurma ve Kendi İşini Kurma ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 11: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Yaş	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	18-23	467	3,63±0,47	-3,40	584	0,01*
	24++	119	3,82±0,8			
1-Gelir	18-23	467	3,77±0,78	-4,70	584	0,01*
	24++	119	4,15±0,82			
2-Eğitim Ve Öğretim	18-23	467	3,32±0,75	-6,01	584	0,01*
	24++	119	3,83±1,09			
3-İletişim Kurma	18-23	467	4,13±0,64	0,68	584	0,50
	24++	119	4,08±0,86			
4-Bireysel Yetenekler	18-23	467	3,81±0,68	0,22	584	0,82
	24++	119	3,79±1,09			
5-İş Koşulları Ve Olanakları	18-23	467	2,92±0,77	-5,33	584	0,01*
	24++	119	3,36±0,9			
6-Sosyal Olanaklar	18-23	467	4,14±0,78	-0,21	584	0,83
	24++	119	4,16±1,26			
7-Kendi İşini Kurma	18-23	467	3,04±1,16	1,60	584	0,11
	24++	119	2,85±1,06			
8-Turizm İmajı	18-23	467	3,65±1,1	-0,97	584	0,33
	24++	119	3,76±1,35			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 11'e göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=-3,40 p<0,05). Ortalamalara göz gezdirildiğinde yaşı 24 ve üstü olanların puanları (3,82±0,8) 18-23 yaş arasında olanların puanlarına (3,63±0,47) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Katılımcıların Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Gelir, Eğitim Ve Öğretim ve İş Koşulları Ve Olanakları, alt boyut ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (sırası ile t=-4,70, t=-6,01, t=-5,33, p<0,05).

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin İletişim Kurma, Bireysel Yetenekler, Sosyal Olanaklar, Kendi İşini Kurma ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 12: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Eğitim	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Lisans	516	3,69±0,5	2,11	584	0,04*
	Lisansüstü	70	3,54±0,88			
1-Gelir	Lisans	516	3,88±0,7	3,03	584	0,01*
	Lisansüstü	70	3,58±1,31			
2-Eğitim Ve Öğretim	Lisans	516	3,34±0,74	-6,27	584	0,01*
	Lisansüstü	70	4±1,29			
3-İletişim Kurma	Lisans	516	4,10±0,66	-1,51	584	0,13
	Lisansüstü	70	4,23±0,89			
4-Bireysel Yetenekler	Lisans	516	3,85±0,74	3,32	584	0,01*
	Lisansüstü	70	3,52±1			
5-İş Koşulları Ve Olanakları	Lisans	516	2,99±0,8	-1,59	584	0,11
	Lisansüstü	70	3,15±0,95			
6-Sosyal Olanaklar	Lisans	516	4,2±0,78	4,26	584	0,01*
	Lisansüstü	70	3,72±1,48			
7-Kendi İşini Kurma	Lisans	516	3,1±1,15	6,04	584	0,01*
	Lisansüstü	70	2,25±0,76			
8-Turizm İmajı	Lisans	516	3,73±1,06	3,67	584	0,01*
	Lisansüstü	70	3,2±1,59			

* $P<0,05$ Independent sample t-testi

Tablo 12'ye göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Ortalama puanları kişilerin eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=2,11$ $p<0,05$). Ortalamalara göz gezdirildiğinde eğitimi lisans

olanların puanları (3,69±0,5) eğitimi yüksek lisans ve doktora olanların puanlarına (3,54±0,88) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Katılımcıların Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Gelir, Bireysel Yetenekler, Sosyal Olanaklar, Kendi İşini Kurma ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları kişilerin eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (sırası ile t=3,03, t=-6,27, t=3,32, t=4,26, t=6,04, t=3,67 p<0,05).

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin İletişim Kurma, İş Koşulları Ve Olanakları alt boyut ortalama puanları kişilerin eğitimine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir (p>0,05).

Tablo 13: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Bölüm	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Turizm Reh.	516	3,68±0,52	0,55	584	0,58
	Turizm ve Otel İşt.	70	3,64±0,79			
1-Gelir	Turizm Reh.	516	3,93±0,7	7,11	584	0,01*
	Turizm ve Otel İşt.	70	3,23±1,14			
2-Eğitim Ve Öğretim	Turizm Reh.	516	3,31±0,79	-9,39	584	0,01*
	Turizm ve Otel İşt.	70	4,26±0,82			
3-İletişim Kurma	Turizm Reh.	516	4,08±0,67	-3,76	584	0,01*
	Turizm ve Otel İşt.	70	4,4±0,79			
4-Bireysel Yetenekler	Turizm Reh.	516	3,82±0,77	0,94	584	0,35
	Turizm ve Otel İşt.	70	3,73±0,81			
5-İş Koşulları Ve Olanakları	Turizm Reh.	516	2,99±0,8	-1,59	584	0,11
	Turizm ve Otel İşt.	70	3,15±0,95			
6-Sosyal Olanaklar	Turizm Reh.	516	4,16±0,9	0,81	584	0,42
	Turizm ve Otel İşt.	70	4,06±0,94			
7-Kendi İşini Kurma	Turizm Reh.	516	3,08±1,18	4,60	584	0,01*
	Turizm ve Otel İşt.	70	2,42±0,54			
8-Turizm İmajı	Turizm Reh.	516	3,69±1,14	0,98	584	0,33
	Turizm ve Otel İşt.	70	3,54±1,26			

*P<0,05

Independent sample t-testi

Tablo 13'e göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin gelir alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=7,11$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında bölümü Turizm Rehberliği olanların puanları ($3,93\pm0,7$) bölümü Turizm ve Otel İşletmeciliği olanların puanlarına ($3,23\pm1,14$) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Eğitim Ve Öğretim alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-9,39$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında bölümü Turizm Rehberliği olanların puanları ($3,31\pm0,79$) bölümü Turizm ve Otel İşletmeciliği olanların puanlarına ($4,26\pm0,82$) göre anlamlı biçimde düşüktür.

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin İletişim Kurma alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-3,76$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında bölümü Turizm Rehberliği olanların puanları ($4,08\pm0,67$) bölümü Turizm ve Otel İşletmeciliği olanların puanlarına ($4,4\pm0,79$) göre anlamlı biçimde düşüktür.

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Kendi İşini Kurma alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=4,60$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında bölümü Turizm Rehberliği olanların puanları ($3,08\pm1,18$) bölümü Turizm ve Otel İşletmeciliği olanların puanlarına ($2,42\pm0,54$) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin Kişisel Beceriler, İş Şartları Ve İmkanları, Sosyal İmkanlar ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördükleri bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 14: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Okul	n	$\bar{X}\pm Ss$	Vr.K	K.T	Sd	K.O	F	p
Ölçek Toplamı	Karabük	243	3,68±0,56	G.A	0,05	2	0,02	0,07	0,93
	Kastamonu	160	3,66±0,56	G.İ	181,87	583	0,31		
	Bolu	183	3,68±0,56	Top	181,92	585			
1-Gelir	Karabük	243	3,86±0,79	G.A	0,13	2	0,06	0,10	0,91
	Kastamonu	160	3,82±0,82	G.İ	375,54	583	0,64		
	Bolu	183	3,86±0,8	Top	375,67	585			
2-Eğitim Ve Öğretim	Karabük	243	3,42±0,86	G.A	0,06	2	0,03	0,04	0,96
	Kastamonu	160	3,41±0,86	G.İ	426,55	583	0,73		
	Bolu	183	3,44±0,85	Top	426,62	585			
3-İletişim Kurma	Karabük	243	4,12±0,69	G.A	0,07	2	0,04	0,08	0,93
	Kastamonu	160	4,13±0,69	G.İ	278,51	583	0,48		
	Bolu	183	4,1±0,7	Top	278,59	585			
4-Bireysel Yetenekler	Karabük	243	3,81±0,78	G.A	0,09	2	0,05	0,08	0,93
	Kastamonu	160	3,79±0,78	G.İ	354,75	583	0,61		
	Bolu	183	3,82±0,78	Top	354,85	585			
5-İş Koşulları	Karabük	243	3,01±0,82	G.A	0,02	2	0,01	0,01	0,99
	Kastamonu	160	3±0,81	G.İ	391,88	583	0,67		
	Bolu	183	3,01±0,83	Top	391,90	585			
6-Sosyal Olanaklar	Karabük	243	4,15±0,9	G.A	0,01	2	0,00	0,01	0,99
	Kastamonu	160	4,15±0,92	G.İ	474,89	583	0,81		
	Bolu	183	4,14±0,89	Top	474,90	585			
7-Kendi İşini Kurma	Karabük	243	3,01±1,15	G.A	1,06	2	0,53	0,40	0,67
	Kastamonu	160	2,94±1,14	G.İ	765,68	583	1,31		
	Bolu	183	3,05±1,15	Top	766,75	585			
8-Turizm İmajı	Karabük	243	3,68±1,15	G.A	0,03	2	0,02	0,01	0,99
	Kastamonu	160	3,66±1,16	G.İ	776,24	583	1,33		
	Bolu	183	3,67±1,15	Top	776,27	585			

* p<0,05

Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA)

Tablo 14'e göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek ve alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 15: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Gelir	n	$\bar{X}\pm Ss$	Vr.K	K.T	Sd	K.O	F	p	
Ölçek Toplamı	5000<	394	3,62±0,55	G.A	11,80	2	5,90	20,21	0,01*	1-2
	5001-6000	108	3,96±0,48	G.İ	170,12	583	0,29			3-2
	6001>	84	3,52±0,57	Top	181,92	585				
1-Gelir	5000<	394	3,82±0,8	G.A	24,08	2	12,04	19,96	0,01*	1-2
	5001-6000	108	4,2±0,64	G.İ	351,59	583	0,60			1-3
	6001>	84	3,5±0,84	Top	375,67	585				2-3
2-Eğitim Ve Öğretim	5000<	394	3,38±0,83	G.A	8,60	2	4,30	6,00	0,01*	1-2
	5001-6000	108	3,67±0,97	G.İ	418,02	583	0,72			2-3
	6001>	84	3,29±0,77	Top	426,62	585				
3-İletişim Kurma	5000<	394	4,09±0,71	G.A	1,48	2	0,74	1,55	0,21	
	5001-6000	108	4,22±0,47	G.İ	277,11	583	0,48			
	6001>	84	4,1±0,8	Top	278,59	585				
4-Bireysel Yetenekler	5000<	394	3,7±0,82	G.A	23,11	2	11,55	20,31	0,01*	1-2
	5001-6000	108	4,22±0,26	G.İ	331,74	583	0,57			2-3
	6001>	84	3,77±0,85	Top	354,85	585				
5-İş Koşulları	5000<	394	2,94±0,84	G.A	12,02	2	6,01	9,22	0,01*	1-3
	5001-6000	108	2,97±0,83	G.İ	379,88	583	0,65			2-3
	6001>	84	3,36±0,57	Top	391,90	585				
6-Sosyal Olanaklar	5000<	394	4,06±0,74	G.A	65,75	2	32,88	46,84	0,01*	1-2
	5001-6000	108	4,81±0,37	G.İ	409,15	583	0,70			1-3
	6001>	84	3,71±1,47	Top	474,90	585				2-3
7-Kendi İşini Kurma	5000<	394	3,14±1,15	G.A	23,86	2	11,93	9,36	0,01*	1-2
	5001-6000	108	2,78±1,06	G.İ	742,88	583	1,27			1-3
	6001>	84	2,64±1,1	Top	766,75	585				
8-Turizm İmaju	5000<	394	3,58±1,11	G.A	44,09	2	22,04	17,55	0,01*	1-2
	5001-6000	108	4,22±0,59	G.İ	732,19	583	1,26			2-3
	6001>	84	3,36±1,58	Top	776,27	585				

* p<0,05

Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA)

Tablo 15'e göre Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Ortalama puanları bireylerin gelir durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($F=20,21$ $p<0,05$). Çeşitliliğin hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırmaya göre geliri 5001-6000 arasında olanların puanları $3,96\pm0,48$), geliri 5000 TL altı olanların puanlarına ($3,62\pm0,55$) ve geliri 6001TL ve üstü olanlarına puanlarına ($3,52\pm0,57$) göre anlamlı biçimde daha yüksektir.

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçeğin kazanç, eğitim ve öğretim, kişisel beceriler, iş şartları, Sosyal İmkanları, Kendi İşini Kurma ve Turizm İmajı alt boyut ortalama puanları bireylerin gelir durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (sırası ile $F=19,96$, $F=6,00$, $F=20,31$, $F=9,22$, $F=46,84$, $F=9,36$, $F=17,55$ $p<0,05$).

Tablo 16: Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Kadın	407	$3,67\pm0,45$	0,93	584	0,35
	Erkek	179	$3,63\pm0,5$			
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	Kadın	407	$2,82\pm0,74$	-5,28	584	0,00
	Erkek	179	$3,21\pm1,02$			
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	Kadın	407	$3,97\pm0,54$	2,67	584	0,01
	Erkek	179	$3,82\pm0,79$			
-Sosyo-Ekonomik Durumuna göre	Kadın	407	$3,61\pm0,57$	1,64	584	0,10
	Erkek	179	$3,53\pm0,43$			

* $P<0,05$ Independent sample t-testi

Tablo 16'ya göre Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p<0,05$).

Tablo 17:. Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Yaş	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	18-23	467	3,64±0,43	-1,69	584	0,09
	24-üstü	119	3,73±0,57			
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	18-23	467	3,05±0,83	6,45	584	0,01*
	24-üstü	119	2,5±0,78			
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	18-23	467	3,89±0,6	-1,78	584	0,08
	24-üstü	119	4,02±0,73			
-Sosyo-Ekonomik Durumuna	18-23	467	3,51±0,47	-5,91	584	0,01*
	24-üstü	119	3,88±0,65			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 17'ye göre Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek Ortalama puanları bireylerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Hizmete Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=6,45$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında yaşı 18-23 arasında olanların Hizmete Yönelik Değerlendirme puanları ($3,05\pm 0,83$), yaşı 24 ve üstü olanların puanlarına ($2,5\pm 0,78$) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Eğitime Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Sosyo-Ekonomik Durum alt boyut ortalama puanları kişilerin yaşına göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-5,91$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında yaşı 18-23 arasında olanların Sosyo-Ekonomik Durum puanları ($3,51\pm 0,47$), yaşı 24 ve üstü olanların puanlarına ($3,88\pm 0,65$) göre anlamlı biçimde düşüktür.

Tablo 18:. Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Eğitim	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Lisans	516	3,63±0,44	-2,23	584	0,03*
	Y.Lisans-üstü	70	3,8±0,61			
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	Lisans	516	3,02±0,81	5,62	584	0,01*
	Y.Lisans-üstü	70	2,36±0,94			
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	Lisans	516	3,89±0,62	-3,29	584	0,01*
	Y.Lisans-üstü	70	4,16±0,66			
-Sosyo-Ekonomik Durum	Lisans	516	3,53±0,51	-5,52	584	0,01*
	Y.Lisans-üstü	70	3,94±0,59			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 18'e göre Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek ortalama puanları bireylerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-2,23$ $p<0,05$). Ortalamalara göz gezdirildiğinde eğitimi yüksek lisans olanların puanları (3,8±0,61), eğitimi lisans olanların puanlarına (3,63±0,44) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Hizmete Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=5,62$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında eğitimi yüksek lisans olanların puanları (2,36±0,94), eğitimi lisans olanların puanlarına (3,02±0,81) göre anlamlı biçimde düşüktür.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Eğitime Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-3,29$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında eğitimi yüksek lisans olanların puanları (4,16±0,66), eğitimi lisans olanların puanlarına (3,89±0,62) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Sosyo-Ekonomik Durum al boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir ($t=-5,52$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında eğitimi yüksek lisans olanların puanları (3,94±0,59), eğitimi lisans olanların puanlarına (3,53±0,51) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Tablo 19: Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Bölüme Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları

Ölçek/Boyut	Bölüm	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	df	p
Ölçek Toplam	Turizm Rehberliği	516	3,66±0,44	0,54	584	0,59
	Tur.ve Otel İşlet.	70	3,62±0,62			
-Hizmete Yönelik Değerlendirme	Turizm Rehberliği	516	3,01±0,81	5,09	584	0,01*
	Tur.ve Otel İşlet.	70	2,4±0,96			
-Eğitime Yönelik Değerlendirme	Turizm Rehberliği	516	3,92±0,63	0,32	584	0,75
	Tur.ve Otel İşlet.	70	3,9±0,64			
-Sosyo-Ekonomik Durum	Turizm Rehberliği	516	3,56±0,5	-2,52	584	0,01*
	Tur.ve Otel İşlet.	70	3,77±0,69			

*P<0,05 Independent sample t-testi

Tablo 19'a göre Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek ortalama puanları bireylerin öğrenim gördüğü bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Hizmete Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördüğü bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=5,09 $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında bölümü turizm rehberliği olanların puanları (3,01±0,81), bölümü turizm ve otel işletmeciliği olanların puanlarına (2,4±0,96) göre anlamlı biçimde yüksektir.

Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Eğitime Yönelik Değerlendirme alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördüğü bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Turizm Eğitimini ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Sosyo-Ekonomik Durum alt boyut ortalama puanları bireylerin öğrenim gördüğü bölüme göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (t=-2,52 $p<0,05$). Ortalamalara

bakıldığında bölümü turizm rehberliği olanların puanları ($3,56\pm0,5$), bölümü turizm ve otel işletmeciliği olanların puanlarına ($3,77\pm0,69$) göre anlamlı biçimde düşüktür.

Tablo 20: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Okul	n	$\bar{X}\pm Ss$	Vr.K	K.T	Sd	K.O	F	p
Ölçek Toplamı	Karabük	243	$3,66\pm0,46$	G.A	0,03	2	0,02	0,07	0,93
	Kastamonu	160	$160\pm3,64$	G.İ	125,95	583	0,22		
	Bolu	183	$183\pm3,66$	Top	125,98	585			
-Hizmete Yönelik	Karabük	243	$2,95\pm0,85$	G.A	0,39	2	0,20	0,27	0,76
	Kastamonu	160	$2,9\pm0,85$	G.İ	423,65	583	0,73		
	Bolu	183	$2,96\pm0,86$	Top	424,04	585			
-Eğitime Yönelik	Karabük	243	$3,92\pm0,63$	G.A	0,00	2	0,00	0,00	1,00
	Kastamonu	160	$3,92\pm0,62$	G.İ	230,33	583	0,40		
	Bolu	183	$3,92\pm0,64$	Top	230,33	585			
-Sosyo-Ekonomik	Karabük	243	$3,58\pm0,53$	G.A	0,03	2	0,01	0,05	0,95
	Kastamonu	160	$3,57\pm0,53$	G.İ	165,96	583	0,28		
	Bolu	183	$3,59\pm0,53$	Top	165,99	585			

* $p<0,05$ Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA)

Tablo 20'ye göre Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/alt boyut ortalama puanları bireylerin okuluna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 21: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Gelir	n	$\bar{X}\pm Ss$	Vr.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
Ölçek Toplamı	5000<	394	3,6±0,38	G.A	8,41	2	4,21	20,86	0,01*	1-2 2-3
	5001-6000	108	3,91±0,53	G.İ	117,56	583	0,20			
	6001>	84	3,6±0,61	Top	125,98	585				
-Hizmete Yönelik	5000<	394	2,77±0,77	G.A	33,68	2	16,84	25,15	0,01*	1-2 1-3
	5001-6000	108	3,31±0,9	G.İ	390,36	583	0,67			
	6001>	84	3,25±0,93	Top	424,04	585				
-Eğitime Yönelik	5000<	394	3,89±0,52	G.A	6,61	2	3,31	8,62	0,01*	1-2 2-3
	5001-6000	108	4,13±0,51	G.İ	223,72	583	0,38			
	6001>	84	3,78±1,03	Top	230,33	585				
-Sosyo-Ekonomik	5000<	394	3,53±0,51	G.A	9,37	2	4,68	17,43	0,01*	1-2 2-3
	5001-6000	108	3,85±0,66	G.İ	156,62	583	0,27			
	6001>	84	3,48±0,33	Top	165,99	585				

* p<0,05 Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA)

Tablo 21'e göre Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek ortalama puanları bireylerin kazanç durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (F=20,86 p<0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tamhane T2 çoklu karşılaştırmaya göre geliri 5001-6000 arasında olanların puanları (3,91±0,53), geliri 5000 TL altı olanların puanlarına (3,6±0,38) ve geliri 6001TL ve üstü olanlarına puanlarına (3,6±0,61) göre anlamlı biçimde daha yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Hizmete Yönelik alt boyut ortalama puanları bireylerin kazanç durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (F=25,15 p<0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tamhane T2 çoklu karşılaştırmaya göre geliri 5001-6000 arasında olanların puanları (3,31±0,9), geliri 5000 TL altı olanların puanlarına (2,77±0,77) göre anlamlı biçimde daha yüksektir. Aynı zamanda 6001TL

ve üstü olanlarına puanları (3,25±0,93), geliri 5000 TL altında olanların puanlarına (2,77±0,77) göre anlamlı biçimde daha yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Eğitime Yönelik alt boyut ortalama puanları bireylerin kazanç durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (F=8,62 p<0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tamhane T2 çoklu karşılaştırmaya göre geliri 5001-6000 arasında olanların puanları (4,13±0,51), geliri 5000 TL altı olanların puanlarına (3,89±0,52) ve 6001TL ve üstü olanlarına puanlarına (3,78±1,03) göre anlamlı biçimde daha yüksektir.

Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçeğin Sosyo-Ekonomik durum alt boyut ortalama puanları bireylerin kazanç durumuna göre istatistiksel açıdan uygun bir değişim göstermektedir (F=17,43 p<0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tamhane T2 çoklu karşılaştırmaya göre geliri 5001-6000 arasında olanların puanları (3,85±0,66), geliri 5000 TL altı olanların puanlarına (3,53±0,51) ve geliri 6001TL ve üstü olanlarına puanlarına (3,48±0,33) göre anlamlı biçimde daha yüksektir.

2.5. Ölçek Puanlarının İlişkinine Yönelik Korelasyon Analizi

Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçeği, Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği ve Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirmeleri Ölçek puanları arasındaki ilişkiye spearman korelasyon katsayısı ile bakılmıştır.

Pearson korelasyon analizi, değişkenlerin bağımlı veya bağımsız olarak dikkate alınmaksızın, aralarındaki ilişkinin derecesini ve yönünü belirlemek üzere kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Pearson korelasyon kat sayısı (r), -1 ile +1 arasında değişen değerler alır ve bu değerler, ilişkinin yönünü ve kuvvetini gösterir.

Korelasyon aralıkları Tablo 22'de sunulmuştur (Cohen, 1988).

Tablo 22:. Ölçek Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ölçekler	Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçeği	Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği	
Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçeği	r	0,26*	
	p	0,01	
	N	586	
Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme ölçeği	r	0,08*	0,69*
	p	0,049	0,01*
	N	586	586

*p<0,01

r= Pearson korelasyon

Tablo 22'ye Turizmde Kariyer Yapma Arzusu ölçek ortalama puanları ile Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçek ortalama puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki vardır. (r: 0,26, p<0,05)

Turizmde Kariyer Yapma İsteği ölçek ortalama puanları ile Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme ölçek ortalama puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki vardır. (r: 0,08, p<0,05)

Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler ölçek ortalama puanları ile Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme ölçek ortalama puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki vardır. (r: 0,69, p<0,05)

SONUÇ

Turizm sektörü, dünya genelinde hızla büyüyen bir sektördür ve ekonomik olarak önemli bir paya sahiptir. Bu nedenle, turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açıları ve kariyer hedefleri, sektörün geleceği açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Turizm sektörüne yönelik yapılan çalışmaların genellikle aynı bakış açısıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Yapılan diğer araştırmalara bakıldığında, turizmde kariyer yapma isteğini etkileyen farklı değişkenleri ele alan çalışmaların da olduğu görülmektedir (Türkay ve Yagcı, 2007; Türkay vd., 2011; Avcı, 2011). Bu çalışmaların sayısının diğer çalışmalara oranla görece az olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, Türkay ve Yagcı (2007), öğrenme olgusunun turizmde kariyer yapma isteği üzerindeki etkisini incelemiş ve sektörün sunduğu öğrenme olanaklarının turizmde kariyer yapma isteği üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan Türkay, Solmaz ve Erkol (2011), çalışmalarında bir kişilik özelliği olan hedef yöneliminin sektörde kariyer yapma isteği üzerinde etkisi olan bir diğer değişken olduğu ifade etmektedir.

Emek-yoğun bir alan olan turizm sektörü, çağımızda özellikle ekonomik açıdan sağladığı katkılar neticesinde devletlerin önemle üzerinde durduğu bir alan haline gelmiştir. Türkiye'deki turizmin yoğun rekabet ortamında rekabet kalitesinin artırılması ve eksikliklerin azaltılarak iyileştirmesinin yolu, turizmde uluslararası standartlarla donatılmış bir yapıya sahip olması ile mümkün olacaktır. Yapılan araştırmalar, bir hizmet alanı olan turizm sektörünün hizmet niteliği, müşteri memnuniyeti ve tatmini, müşteri sadakati, verimlilik ve kazan-kazan gibi gayeleri yerine getirmede teorik ve pratik bilgi ve yeteneklere sahip işgücüne gereksinim duyduklarını göstermektedir.

Turizm eğitim faaliyetlerinin kişiye sağladığı kazanımlar arasında, uluslararası akademilerde eğitim alma fırsatı sunmaktadır. Uluslararası işletmelerde kariyer yapmak isteyen öğrenciler, turizm eğitimi programları sayesinde yabancı dil düzeylerini geliştirebilirler. Bu sayede, turizm sektöründeki işletmelerin küresel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikli işgücünü elinde bulundurmasına katkıda bulunulabilir.

Turizm sektörüne yönelik bakış açılarına ilişkin olarak, turizm sektörünün ekonomiye katkısı, turizmin kültürel ve sosyal faydaları, seyahatin önemi ve turizmin geleceği gibi konuların ileri bir çıkış tespit edilmiştir. Öğrenciler, turizmin ekonomik, kültürel ve sosyal faydalarını görmekte ve bu nedenle turizm sektöründe çalışmaktan memnuniyet duyacaklarına inanmaktadır.

Turizm eğitimi, öğrencilere sektörün gereksinimlerine ve iş fırsatlarına yönelik gerekli bilgi ve becerileri sunar. Bu nedenle, turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarının, sektörün geleceğine ve gelişimine önemli etkisi vardır. Turizm eğitimi programları, öğrencilere sektörün gereksinimlerine yönelik bilgi ve becerileri kazandırdığı kadar, öğrencilerin sektördeki iş fırsatlarına yönelik bakış açılarını genişletmeleri ve sektördeki trendleri takip etmeleri konusunda da yardımcı olur.

Qasimov ve Resulzade, (2018), hizmet sektörü çalışanları üzerinde yaptıkları çalışmada lisansüstü eğitime sahip bireylerin diğerlerine göre kariyer planlamasında hedeflerinin gerçekleştirmek için neler yapmaları gerektiği konusunda daha bilinçli olduklarını ifade etmektedir. Bu yüzden de hizmet içi eğitimlerden ziyade, çalışanların lisansüstü eğitime yönlendirilmesi kariyer hedeflerine ulaşılmasında daha etkili olacağı gibi bireylerin bir üst derece eğitimi destekleyen işletmelere yönelik olumlu algı ve çalışmamotivasyonlarını da artırıcı bir faktör olacaktır. Bireylerin kariyer hedeflerine ulaşmada gerekli görülen işletme desteğinin de bu şekilde üst seviyede gerçekleştirilmesi mümkün hale gelmektedir.

Araştırmanın sonuçları, turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarının, kariyer hedefleri ve beklentileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, turizm eğitimi programları, öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarını genişletmek amacıyla sektördeki trendleri, iş fırsatlarını, turizmdeki gelişmeleri ve sektörün ekonomik etkisini öğrencilere aktarmalıdır. Ayrıca, turizm eğitimi programları, öğrencilerin kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olacak mentorluk ve staj imkanları sunarak, öğrencilerin sektörle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, sektör hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve kariyer planlama süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin sektöre yönelik bakış açıları uygulamalı eğitim ve staj imkanları gibi faktörlerle de etkilenebilir. Bu bağlamda,

turizm eğitimi programları, öğrencilere uygulamalı eğitim ve staj imkanları sunarak, öğrencilerin sektörle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, sektör hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve kariyer planlama süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilirler. Bu imkanlar, öğrencilerin sektördeki iş fırsatları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve sektördeki yetenekleri keşfetmelerine yardımcı olur.

Turizm sektöründe işverenlerin, turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer hedefleri ve beklentileri hakkında daha iyi bilgi sahibi olmaları da önemlidir. Bu sayede, turizm sektöründe işverenlerin, işe alım sürecinde adayları daha doğru bir şekilde değerlendirmeleri sağlanabilir. Ayrıca, turizm sektöründeki işletmeler, öğrencilerin sektörü daha yakından tanımalarına ve kariyer hedefleri doğrultusunda kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacak uygulamalı eğitimler ve staj imkanları sunarak, sektördeki yetenekleri keşfetme ve yetiştirme konusunda da önemli bir rol oynayabilirler.

Koko ve Guerrier (1994) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da belirtildiği üzere, turizm eğitimi almış mezunların çalışma koşullarının zorluğu, motivasyon yetersizliği ve iş tatminsizliğinden dolayı sektörü terk etmektedirler. Bu sebeple, , turizm sektöründe yer alan turizm işletmelerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve turizm eğitimi almış personele öncelik verilmesi gereklidir. En önemlisi, Turizm Bakanlığının turizm mezunlarının turizm işletmelerinde çalıştırılması zorunluluğu oranının artırılarak, öğrencilerin turizm sektörünü tercih etmelerinde ayrı bir cazibe unsuru yaratılmasıdır.

Turizm eğitimi programlarının öğrencilere sektördeki iş fırsatlarını daha net bir şekilde tanıtmaları gerekmektedir. Bu, öğrencilerin sektördeki iş fırsatları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarına ve kariyer planlama süreçlerini daha iyi yönetmelerine yardımcı olabilir. Turizm eğitimi programları, öğrencilere sektördeki iş fırsatlarını tanıtmak için sektördeki işletmelerle birlikte çalışabilirler. Bu sayede, öğrencilerin sektöre yönelik bakış açıları daha da genişleyebilir ve sektörde kariyer yapma istekleri artabilir.

Turizm eğitimi programları, öğrencilere sektöre yönelik projeler vererek, öğrencilerin sektöre daha fazla dahil olmalarını sağlayabilirler. Bu projeler, öğrencilerin sektördeki sorunları anlamalarına ve sektördeki işletmelerin ihtiyaçlarına cevap veren çözümler sunmalarına yardımcı olabilir. Bu sayede, öğrenciler sektöre

katkı sağlayacak projeler geliştirerek, sektördeki işletmelerin dikkatini çekebilecek ve kariyerlerine iyi bir başlangıç yapabilirler.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarının genişletilmesi, sadece turizm eğitimi programlarının öğrencilerine verdiği bilgilerle sınırlı kalmamalıdır. Sektördeki işletmeler tarafından düzenlenen seminerler, konferanslar, fuarlar gibi etkinlikler de öğrencilerin sektör hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için faydalı olabilir. Ayrıca, sektördeki işletmeler, öğrencilere staj ve iş imkanları sunarak, öğrencilerin sektörü daha iyi tanımalarına ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilirler.

Turizm eğitimi programlarının öğrencilere sağladığı avantajlar arasında, uluslararası nitelikli bir eğitim alma fırsatı da yer almaktadır. Uluslararası işletmelerde kariyer yapmak isteyen öğrenciler, turizm eğitimi programları sayesinde yabancı dil becerilerini geliştirebilirler. Bu sayede, sektördeki işletmelerin küresel düzeydeki ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikli işgücü yetiştirilmesine katkıda bulunulabilir.

Turizm sektörü, hem ekonomik hem de sosyal açıdan büyük bir öneme sahiptir. Ancak, turizm sektörü, sürekli olarak değişen trendler ve müşteri beklentileri ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, turizm eğitimi programları, öğrencilere sadece mevcut trendleri değil, aynı zamanda gelecekteki trendleri de takip etmeleri için gerekli araçları sağlamalıdır. Bu sayede, öğrenciler sektörün gelecekteki gereksinimlerine uygun olarak donanımlı hale gelebilirler. Turizm sektörünün sürdürülebilirliği, günümüzde en önemli konulardan biridir. Turizm eğitimi programları, öğrencilere sürdürülebilir turizm konusunda farkındalık kazandırmalı ve çevre dostu turizm pratikleri hakkında bilgi vermelidir. Bu sayede, öğrenciler sürdürülebilir turizmin önemini anlayarak, sektöre katkı sağlayacak uygulamalar geliştirebilirler.

Turizm eğitimi programları, öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmalı ve kendi işlerini kurmalarına yönelik destek sağlamalıdır. Bu sayede, öğrenciler sektörde farklı bir bakış açısıyla hareket edebilirler ve sektöre yenilikçi çözümler sunabilirler. Öğrenciler, turizm sektöründe yeni iş fırsatları yaratarak, sektörün büyümesine katkıda bulunabilirler.

Türkiye'nin çok güzel kaynakları, coğrafya olarak sahip olduğu özellikler olsa da en önemli eksiklik koordinasyon ve planlama zayıflığının olması. Herkes bir şeyler

yapmaya çalışıyor. Ancak bunlar birbirinden bağımsız şekilde oluyor. Türkiye, turizme bütünsel olarak bakmalı. Diğer bir deyişle günü birlik yani günü kurtarma amaçlı bakılmaması gerekiyor. Hükümet planlamalarından sektör profesyonellerine, belediyelerden bakanlıklara kadar koordine eksikliği var. Örneğin Sağlık Bakanlığı bulunuyor ama medikal turizm denilince bu Sağlık Bakanlığı içerisinde yer almıyor.

Kısa vadeli, günü kurtarmak yerine daha uzun vadeli planlamalar çerçevesinde turizmin koordine edilmesi gerekiyor. Bunlar sadece sektörle ilgili çalışmalarda değil teşvik gibi programlarda da böyle olmalı. Öte yandan turist açısından olaya baktığımızda her kurumun ya da birimin fikri ve bilgisi var ancak bütünsel anlamda bir kaynak yok. Mesela turistlerimizi tanımıyoruz. Hangi profile ne zaman nasıl davranmamız gerektiğini bilmezsek kriz anlarında da bunun sıkıntısını yüksek oranda hissetmiş oluruz.

Turizmde yaşanabilecek olası krizleri ekarte edebilmek için de Türkiye'nin hem turizm çeşitlendirmesine hem de pazar çeşitlendirmesine gitmesi lazım. Çeşitlilik evet önemli ama düşünülmüş çeşitlilik çok daha önemli. Bunun bilincinde olup o şekilde hareket ederseniz çok daha verim alırsınız. Öte yandan iç turizmde önemlidir. İç turizme yeteri kadar önem verilirse olası bir kriz anında bunu daha yumuşak atlatabilir. İç turizm doğru yönetildiği zaman hem sürdürülebilirlik hem de yerel halk açısından iyi olacaktır. Kırsal bölgeleri canlandırmak için kırsal-köy-yayla turizmini geliştirecek aktivitelerin de yapılması gerekiyor.

Sonuç olarak, turizm sektörü, günümüzde oldukça önemli bir sektördür ve sürekli olarak büyümektedir. Turizm eğitimi programları, öğrencilere sektörün gereksinimlerine ve iş fırsatlarına yönelik gerekli bilgi ve becerileri sunarak, öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarını genişletmelerine yardımcı olabilirler.

Ayrıca, sektördeki işletmeler, öğrencilere mentorluk, staj ve iş imkanları sunarak, sektördeki yetenekli ve nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunabilirler. Turizm eğitimi programları, öğrencilere sadece mevcut trendleri değil, aynı zamanda gelecekteki trendleri de takip etmeleri için gerekli araçları sağlamalı ve sürdürülebilir turizm konusunda farkındalık kazandırmalıdır. Son olarak, öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırarak, sektöre yenilikçi çözümler sunmalarına yardımcı olabilirler. Turizm sektörü, öğrencilerin sektördeki becerilerini geliştirmelerine, yeni iş

fırsatları yaratmalarına ve sektörün büyümesine katkıda bulunmalarına olanak sağlayan birçok fırsat sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksu, M. & Bucak, T. (2012). MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİ . Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4 (2) , 7-18 . Retrieved from <http://aksarayiibd.aksaray.edu.tr/tr/pub/issue/22551/240990>
- Aydos, H. (1992) “Türkiye’de Turizm Sektörüne isgücü Yetistirilmesi Buna Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Turizm Egitimi Konferans-Workshop Turizm Bakanlığı Turizm Egitim Genel Müdürlüğü, ss.175-178.
- Aytaç, S. (2005) Çalışma Yasamında Kariyer: Yönetimi Planlaması Gelistimi ve Sorunları, Ezgi Kitabevi: Bursa.
- Aksu, A. ve Bucak (2012). Job Satisfaction of Managers İn Tourism Cases in The Antalya Region Of Turkey. Managerial Auditing Journal. 20.5, 479-487.
- Aymankuy, Y., Aymankuy, S. (2002) “Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Egitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi Ve Turizm Egitim için Bir Model”, Turizm Egitim Konferansı-Workshop, s.29-41, Ankara.
- Bozok D.(1991) “Turizm İşletmelerinde Profesyonel Yönetici ve Egitimi Sorunları” Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı, s. 7, ss.40-53.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Özdamar K. Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-1. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2002.
- Başaran, İ. E. (1978). Eğitim Yönetimi. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bilen, M. (2006). Plandan Uygulama Öğretim (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Pegem Akademi.
- Erdogmus N. (2003) Kariyer Gelistirme: Kuram ve Uygulama, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Erdem, B. (2004). Otel İşletmelerinde İnsan Kaynakları Planlamasının Yeri ve Önemi. İş Güç İnsan Kaynakları ve Endüstri İlişkileri Dergisi, (6) 1, 35-54.

- Erdem, B. ve Tokmak, C. (2015). Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Planlaması. Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi, (Ed.) Pelit, E., Ankara: Grafiker Yayınları, ss. 131-198.
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.) Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dogan, S. 8(1997) “İnsan Kaynakları Yönetiminde Esnek Kariyerli İşgücüne Geçiş Modeli”, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, c.7, s.2, ss.32-45.
- Dağdeviren, A. (2007). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının Fonksiyonel Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, T., Tepeci, M. Unur, K., (2006) “Mersin’de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Kosullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi”. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, c.17, s.1, ss.51-69.
- Eren, E.: 2013 Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Gürdal, M. (2002) “Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma Eğitiminin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Turizm Eğitimi Konferans-Workshop Turizm Bakanlığı Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü ss. 391-400.
- Erdem, S., H. (1995). Türkiye’ de Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitimi ve Optimal Eğitim Modeli Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erden, M. ve Fidan, N. (1998). Eğitime Giriş, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Gündüzalp, 1992. Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Turizm Eğitimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Geleceğe Yönelik Öneriler ve Bir Ders Programı Önerisi . Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi , 3 (2) , 16-26 .
- Gürkan, Ç., Dönmez, D., Küçükaltan D. (2010). Turizm Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, 11. Ulusal Turizm Kongresi, 351-364.
- Gürdal, M. (2002). “Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma-Eğitimin Kalitesi Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri”. Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, 11-13 Aralık, (ss. 391-400). Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Gürdoğan, A. ve Atabey, S. (2012). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Staj Sorunları ve Stajdan Beklentileri: Ortaca Örneği. Turizm Eğitimi Konferans-Workshop,

- 17-19 Ekim, (ss. 234-247). Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Kusluvan, S., ve Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey, *Tourism Management*, 21(3), 251-269.
- Mustafa (2012). Turizm endüstrisinin turist kabul eden toplumlara etkisi: antalya ve çanakkale örnekleri. *Researcher: Social Science Studies*. Cilt 5, Sayı 8, s. 153-170.
- Çimen, H. (2008). “Turizm Lisans Öğrencilerinin Mesleki Yönelimleri: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, ss.194-202.
- Cooper, C., Shepherd, R., and Westlake, J. (1996). *Educating the Educators in Tourism: A manual of Tourism and Hospitality Education*. Guildford, Surrey: World Tourism Organization and University of Surrey.
- İlgaz, S. ve Çakar, M. (2002). “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin staj Problemleri: Başkent Üniversitesi İİBF Turizm İşletmeciliği Bölümü Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma”, *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop* (ss.385-391). Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- İçöz, O. ve Kozak, M. (1998), *Turizm Ekonomisi*, Ankara. Kumcu, E. (2007), *Dünyada Turizm Endüstrisi*, *Hürriyet Gazetesi*, Mart.http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6056816&yaza_id= (Erişim Tarihi: 15.04.2022).
- İnce, F. (1998) *Turizm Sektöründe Sertifikasyonun Yeri ve Önemi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- İçli, G. (2007). “İşletmelerin Meslek Yüksek Okulu Mezunları ile İlgili Görüşleri ve Beklentileri (Lüleburgaz İlçe Sınırlarında Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma)”, *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 2, ss.263-272.
- Karacan, S. ve Karacan, E. (2004). “Meslek Yüksekokullarında (MYO) Yapılan Staj Uygulamalarına İlişkin Bir Araştırma: Kalite ve Verimlilik İçin İş Yerleri-MYO İşbirliğinin Gereği”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (8), 2: ss.168-184.
- Kızılırmak, İ. (2000). “Meslek Yüksek Okulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Günümüz Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, <http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/147/kizilirmak.htm>, (Erişim tarihi: 07.06.2022) .

- Timur, A. (1994), "Turizm Eğitiminde Darboğazlar", Dört Yıllık Turizm Yüksek Okullarında Eğitim Öğretim Sorunları ve Çözüm Yolları, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu Hafta Sonu Semineri, Özkan Matbaacılık, Ankara.
- Wang, J., Ayres, H. and Huyton, J. (2009). "Job Ready Graduates: A Tourism Industry Perspective". Journal of Hospitality and Tourism Management, 16:62-72
- Sezgin, O., Acar, Y. (1991). Turizm. Bastem Yayınları: Ankara.
- Roney, S. A., ve Öztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: A case study in Turkey, Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education, 6(1), 4-17.
- KARSLI, M. (2003), Mehmet. D. (2003), Öğretmenliğin Temel Kavramları, (İçinde, Öğretmenlik Mesleğine Giriş) Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kozak, M., Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye’de Meslek Yüksekokulu Turizm-Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, (12), 9-16.
- Uygur, A. (1998) Örgütlerde Kariyer Gelistirme ve Planlaması: Otel işletmelerinde Bir Uygulama Konulu Bir Arastırma, Yayınlanmamış Master Tezi, Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Timur, A. (1992) Turizm. Fiyat. Enflasyon İlişkileri, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi, İzmir.
- Öncüer, Melek Ece. Avrupa Birliği eğitim politikasında mesleki turizm eğitimi yaklaşımı ve Türk turizm eğitimine uygulanabilirliği. <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/12415> (Erişim tarihi:09.10.2022)
- TAYMAZ, Haydar (1992), Hizmetiçi Eğitim, Ankara: Tokav Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- Sarı, A. (2007) Belgeli Turizm işletmelerinde Nitelikli Personel ihtiyacı ve Türkiye’ de Turizm Eğitimi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bursa.
- Soysal, M. (1989). AR-GE PROJELERİNDEKİ KRİTİK BAŞARI FAKTÖRLERİNİN ALGILANAN PROJE PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: HAVACILIK SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA . Verimlilik Dergisi , (2) , 147-164.

- Sevcan SOLUNOĞLU. Yerel Mutfak Kültürünün Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Nevşehir Örneği (Evaluation of Local Cuisine Culture in Terms of Sustainable Tourism: Case of Nevşehir) Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 2020, Special Issue (4), 622-632.
- Sabuncuoğlu, Z. (2000). İnsan Kaynakları Yönetimi. Bursa: Ezgi Kitabevi
- Saruhan, Ş. C. ve Yıldız, M. L. (2012). İnsan Kaynakları Yönetimi Teori ve Uygulama. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Şimsek, S. (1999) Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yayın Dağıtım:Ankara
- Şimşek Ş., Çelik A.(2004) Kariyer Yönetimi, Gazi Yayınları:Ankara.
- Yagcı, Ö. (2001) “Türkiye’de Turizm Eğitimi Ve istihdamda Karşılaşılan Temel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, s. 4 ss. 23-39.
- Ünlüöner, K., Boylu, Y. (2005) “Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, c. 3, s. 12 ss 11-32.
- İlgaz, S. (2011). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Problemleri: Başkent Üniversitesi İ.İ.B.F. Turizm İşletmeciliği Bölümü Öğrencileri Üzerine Yapılan Bir Araştırma. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yaygın Mesleki Turizm Eğitimi Faaliyetleri, <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,13202/yaygin-mesleki-turizm-egitimifaaliyetleri.html> (23 Nisan 2022).
- Pehlivan (2007) Lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin sektör ile ilgili tutumlarının mezuniyet sonrası kariyer seçimlerine etkisi. Yayınlanmamış tez.
- Pizam ve Shani (2007). Bugünün ve geleceğin müdürlerinin perspektifinden ağırlama endüstrisinin doğası.
- Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi. Cilt 22, Sayı 1, 76 - 86, 01.06.2011.
- Ünlüöner, K. (2000) “Turizm işletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, s.3, ss.218-238.
- Uzun K. (2006). Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü ile ilgili algılarının çalışma niyetleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi. Eskişehir üniversitesi dergisi. Yüksek lisans tezi.

- Ünlüöner, K. (1993), “Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitim ve Öğretimi”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 6/1, ss. 497-521.
- Çimen, H. (2006). Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış İşgörenler İle İlgili Değerlendirmeleri: Ankara’daki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Hacıoğlu, N. (1992) “Balkan Ülkeleri Turizm Eğitim Semineri”, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. <http://www.tdksozluk.com/s/staj/>. (21 Nisan 2022).
- Sönmez, V. (2004). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı (11. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Timur, A. (1992). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları. Turizm Eğitimi Konferansı- Workshop, 9-11 Aralık, (ss. 47-53). Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Tuna, M. (2002). “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Alanında Eğitim Veren M.Y.O.’nın Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma”. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop, 11-13 Aralık (ss. 43-52). Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Tuyluoğlu, T. (2003). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YANARDAĞ, Ö. M., AVCI, M.: 2012 “Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme.” Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3/2, 39-62.
- Yazıcıoğlu, İ. “Konaklama İşletmelerinde İşgörenlerin Örgütsel Güven Duyguları İle İş Tatmini Ve İşten Ayrılma Niyetleri Üzerine Bir Alan Araştırması”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2009, Cilt 8, Sayı 30, s. 235-249.
- Kocaoğlu, B. (2002). Turizm Eğitiminde Kalite Değerlendirmesi: Sertifikasyon. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop.
- Lee, D. J. and J. H. Ahn. “Reward systems for intra-organizational knowledge sharing”, European Journal of Operational Research, Vol. 180, Issue 2, 2007, pp. 938-956.
- Zagonari Fabio (2009). Balancing Tourism Education and Training. March 2009. International Journal of Hospitality Management 28(1):2-9 DOI:10.1016/j.ijhm.2008.03.006

Türkmen, N. (2005). Turizm Sektörünün Vergilendirilmesi. Ankara: Yaklaşım Yayınları.

ÖSYM, <http://www.osym.gov.tr/ana-sayfa/1-0/20130625.html> (24 Haziran 2022)

www.tiyader.orghp?option=comigts&kelime=K%C4%B0%C5%9E%C4%B0L%C4%B0K , (Erişim tarihi 4Nisan 2022).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/E%C4%9Fitim> (Erişim tarihi 21 Eylül 2022).

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	41
Tablo 2: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları	42
Tablo 3: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları	43
Tablo 4: Turizm Eğitimi Ve Turizm Sektörünü Değerlendirmelerini Ölçmeye Ve Değerlendirmeye Yönelik Ölçek Maddelerinden Alınan Puanların Ortalamaları.....	45
Tablo 5: Ölçeklerin Cronbach-alpha Katsayısı.....	46
Tablo 6: Ölçek/Boyut Betimsel İstatistiklerine İlişkin Bulgular	47
Tablo 7: Normal Dağılıma Uygunluğuna İlişkin Kolmogorov-Smirnov Bulguları	48
Tablo 8: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanlarının Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	49
Tablo 9: Turizmde Kariyer Yapma İsteği Ölçek Ortalama Puanlarının Okul Türüne Ve Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları	50
Tablo 10: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	51
Tablo 11: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	53
Tablo 12: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları	54
Tablo 13: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	55
Tablo 14: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları	57
Tablo 15: Turizm Sektörüne Yönelten Faktörler Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları	59

Tablo 16: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	60
Tablo 17: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Independent Sample T-Testi Sonuçları	61
Tablo 18: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları	61
Tablo 19: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Bölüme Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Independent Sample T-Testi Sonuçları	63
Tablo 20: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları.....	64
Tablo 21: Turizm Eğitimi ve Turizm Sektörünü Değerlendirme Ölçek/Alt Boyut Ortalama Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek yönlü Varyans (Oneway ANOVA) Sonuçları	65
Tablo 22: Ölçek Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil. 1: Turizm Eğitim Piramidi	28
--	----

EKLER

Sayın Katılımcı;

Turizm eğitimi alan öğrencilerinin turizm mesleğine yönelik bakış açıları ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkileri ölçmeye yönelik olarak hazırladığımız bu anketi doldurmak şüphesiz değerli zamanınızın bir kısmını alacaktır. Ancak elde edilecek veriler araştırmamıza ışık tutacaktır. Toplanan veriler kesinlikle akademik çalışmada kullanılacaktır. Değerli katkılarınızı bekler, çalışmalarınızda başarılar dileriz. Saygılarımızla...

Doç. Dr. Fatih TÜRKMEN

Islomjon YULDOSHEV

xxxxxxxxxxxxxxxx@gmail.com

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği A.B.D.

Demografik Değişkenler

1. Okulunuzun adı:

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

2. Cinsiyet: Kadın Erkek

3. Yaş: 18-23 yaş 24-28 yaş 29-33 yaş 34 ve üstü yaş

4. Eğitim Durumu: Lisans Yüksek lisans Doktora

5. Okuduğunuz Bölüm:

Turizm ve Otel İşletmeciliği Seyahat İşletmeciliği

Turizm Rehberliği Rekreasyon Yönetimi Gastronomi ve Mutfak Sanatları

Sivil Havacılık Kabin Hizmetleri

6. Ailenizin Aylık Geliri:

( ) 5000 TL ve daha az   ( )5001TL-6000 TL   ( )6001TL-7000TL   ( )7001TL
üstü

TURİZMDE KARIYER YAPMA İSTEĞİ ÖLÇEĞİ						
Sizin için en uygun olan seçeneğe (X) işareti koyarak, görüşünüzü belirtiniz.		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	Mezun olunca turizm sektöründe çalışacağımı sanmıyorum.®					
	Bu sektörde uzun yıllar çalışmam.®					
	Okuldan mezun olunca ne iş yapacağımı bilmiyorum.®					
	Turizm endüstrisinde kariyer yapmamın bana kazandıracağı fazla bir şey yok.®					
	Bu mesleği seçmem benim için bir hata idi.®					
	Kendi geleceğimin turizm endüstrinin geleceği ile ilgili olduğunu düşünüyorum.					
	Turizm sektöründeki iş olanakları ile ilgileniyorum.					
	İşyeri değiştirmeyi hiç sevmem.					
	Turizm endüstrisinde kariyer yapmamın bana kazandıracağı fazla bir şey yok.					
	Farklı bir endüstride kariyer yapacağımı düşünmüyorum.					
	Genellikle arkadaşlarla turizm endüstrisindeki iş					

olanakları hakkında olumlu konuşuruz						
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELTEN FAKTÖRLER ÖLÇEĞİ	Hiç Katılmıyor um	Az Ka tılı yor um	Orta Düz eyde Katı lıyor um	Çok Katı lıyor um	Tama men Katılı yorum
GELİR					
Turizmi yüksek kazançlı bir sektör olarak görüyorum					
Kısa zamanda çok kazanabileceğimi düşündüm					
Uygun bir gelire sahip olmak istedim					
Daha iyi bir hayat standardı yakalamak istedim					
Turizmde çok iyi iş fırsatları olduğunu düşünüyorum					
Toplum tarafından prestijli bir sektör olarak kabul ediliyor					
ÖĞRETİM					
Aldığım eğitim ilgili bir iş sahibi olmak istedim					
Gelecekte de bu alanda öğretimime devam etmek istiyorum					
Ailem ve yakın çevremın önemli desteğini aldım					
Turizm okullarında öğretici olarak çalışmak istiyorum					
EĞİTİM					
Turizm meslek eğitimi alan öğrencilerin davranışları					

ölçülü olmalıdır.					
Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler kitle iletişim araçlarını etkin kullanmalıdır.					
Turizm meslek eğitimi alan öğrencilerin iletişim yeteneği kuvvetli olmalıdır.					
Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler kriz yönetimini (her hangi bir sorun anında, duruma yaklaşım tarzı) iyi yapabilmelidir.					
Turizm meslek eğitimi alan öğrenciler en az bir yabancı dil konuşabilmelidir.					
Turizm sektörünün gelişimi turizm meslek eğitiminin kalitesiyle doğru orantılıdır.					
Turizm meslek liseleri ile turizm işletmeleri koordineli çalışmalıdır.					
Turizm meslek liselerinde alınan teorik eğitim turizm işletmelerinde gerçekleştirilen pratik uygulamalarla örtüşmektedir.					
Turizm meslek liselerinde verilen derslerin bir bölümü yabancı dilde olmalıdır.					
Turizm meslek liselerinden mezun olan öğrenciler sektörde çok rahat iş bulabilir.					
Türkiye’de turizm sektörü mesleki olarak tercih edilebilecek ömür boyu güven veren bir iş koludur.					
Turizm meslek liselerinde verilecek dersler için sektördeki yöneticilerin görüşleri dikkate alınmalıdır.					
Türkiye’deki turizm işletmelerinde yaptırılan stajlar öğrencilere olumlu yönde katkı sağlar.					

İLETİŞİM KURMA					
İnsanlarla sürekli iletişim içerisinde olmaktan hoşlanıyorum					
Farklı kültürleri ve insanları tanımak istedim					
Mutlu olan insanlarla bir arada olmayı istedim					
BİREYSEL YETENEKLER					
Çalışma koşullarının bana uygun olduğunu düşünüyorum					
Sosyal yaşantıma önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum					
Bu sektörde kendimi daha bağımsız hissedebileceğim					
Yeteneklerimi en iyi turizmde kullanabilirdim					
Daha fazla bilgiye ulaşabileceğime inanıyorum					
İŞ KOŞULLARI VE OLANAKLARI					
Sizin için en uygun olan seçeneğe (X) işareti koyarak, görüşünüzü belirtiniz.	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Turizmde çalışmak diğerlerine göre daha kolaydır					
Sürekli olarak sosyal güvenceye sahip olmak istedim					
Birçok ünlü kişi ile tanışabileceğimi düşündüm					
Yükselme olanakları diğer sektörlere göre daha kolaydır					
SOSYAL OLANAKLAR					

Daha fazla seyahat etmek istedim					
Yeni ve farklı yerler görmek istedim					
Daha çok arkadaş edinebileceğim bir iş olarak görüyorum					
Farklı deneyimler elde etmek istedim					
KENDİ İŞİNİ KURMA					
Gelecekte bu sektörde kendi işimi kurmayı arzuluyorum					
Ailem turizmle ilgili bir işe sahip olduğu için seçtim					
TURİZM İMAJI					
Hoş bir iş ortamında çalışmak istedim					
Turizmin sahip olduğu imaj bana çekici geldi					
Hizmete Yönelik Değerlendirme					
Türkiye’de turizm işletmelerinin verdiği hizmet tatmin edici düzeydedir.					
Türkiye’de turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler yeterli düzeyde denetlenmektedir.					
Türkiye’deki turizm işletmelerinde nitelikli personel sayısı yeterlidir.					
Türkiye’deki turizm işletmeleri uluslararası kabul görmüş standartlara ulaşmıştır.					
Sosyo-Ekonomik Duruma Yönelik Değerlendirme					
Turizm sektörü yöresel ürün ve zenginliklerin tanıtımına ve üretimine katkıda bulunur.					
Turizm sektörü bölgenin ekonomisine katkı sağlar.					
Turizm sektörü bölgede hayat pahalılığına neden olur.					

Turizm sektörü yeni istihdam olanakları sağlar.					
Turizm sektörü bölgede gelir adaletsizliğine neden olur.					
Turizm sektörü kültür çatışmasına neden olur.					
Turizm sektörü suç, fuhuş, uyuşturucu gibi sosyal problemlerde artışa neden olur.					
Turizm sektörü toplumu çağdaşlaşmaya yöneltir.					

Araştırma sonuçları hakkında bilgi almak istiyorsanız, lütfen email bilgilerinizi yazınız.

ÖZGEÇMİŞ

Islomjon YULDOSHEV, 2016 yılında Qo'qon Devlet Pedagoji Enstitüsü Tarih Bölümü'nde lisans eğitimine başladı. 2020 yılında lisans eğitimini tamamlayarak aynı yıl Karabük Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. Lisans ve yüksek lisans eğitimi sırasında çeşitli konaklama işletmelerinin farklı departmanlarında, Özbekistan Cumhuriyeti Farg'ona ilinde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Halihazırda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.